

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

27 oktober 2006

BELEIDSBRIEF

Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid

Beleidsprioriteiten 2006-2007

ingediend door de heer Yves Leterme,
minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij
en Plattelandsbeleid

INHOUD

	Blz.
HOOFDSTUK I. LANDBOUW	5
1. We werken aan een sector met een sterk economisch belang	5
1.1. We beschikken over een sector met toekomst die in de wereld staat	5
1.2. We creëren volop kansen voor sectoren met uitdagingen.....	6
2. We werken aan een sector voor mens en maatschappij.....	11
2.1. Een antwoord voor boeren op een kruispunt!	11
2.2. Een antwoord voor boeren die schade lijden	12
2.3. Aandacht voor zorgtaken op een boerderij	12
2.4. Meer aandacht voor de maatschappelijke en economische dimensie in het onderzoek	13
3. We stimuleren de verjonging in de sector: jongeren aan het woord en aan het roer	14
3.1. Een goed beleid start met een goede dialoog	14
3.2. Een goed beleid gaat verder dan de dialoog	15
3.3.1. We stimuleren de ontplooiing van alle kansen via onderwijs en vorming	15
3.3.2. We garanderen een professionele start: ondersteuning bij alle aspecten van bedrijfs- overnames	16
3.3.3. We stimuleren innovatie en verbreding door jongeren	17
3.3.4. We bieden de jongeren een duidelijke toekomst en rechtszekerheid	18
4. We pakken de uitdaging van de globalisatie aan	19
4.1. De MTR werd met succes ingevoerd	19
4.2. Investeren is en blijft ons sterkste wapen	20
4.3. Ook nieuwe marktmogelijkheden kunnen ons versterken	21
4.4. Transparantie en rechtszekerheid als twee voorwaarden voor professioneel ondernemen	22
5. We willen blijven werken aan de ecologische aspecten van een duurzame land- en tuinbouw.....	24
5.1. Duurzame ontwikkeling vergt inspanningen	24
5.2. Maar ook hier staat de land- en tuinbouwer niet alleen!	24
5.3. Duurzaamheid en kwaliteit gaan hand in hand.....	26
5.4. Biologische landbouw blijft een speerpunt	26
6. We lanceren professionalisme als dé rode draad voor het beleid.....	28
6.1. Klemtoon op permanent onderzoek en doorstroming van innovatieve kennis	28
6.2. Samen blijven we sterk staan!.....	29
6.3. De overheid als professionele partner voor de professionele landbouw	29
6.4. We pakken de administratieve last aan.....	31
HOOFDSTUK II. VISSERIJ.....	33
1. Een negatieve conjunctuur noodzaakt structurele ingrepen	33
2. De eerste stappen richting een hervorming zijn gezet	33

2.1. Een vernieuwd vlootbeleid	33
2.2. Sloopregeling	34
2.3. Het quotabeleid	34
2.4. Onderzoek naar alternatieve vistechnieken	34
2.5. Onderzoek naar de optie van maricultuur.....	35
3. Maar mijn werk is nog lang niet af: aandachtspunten voor de toekomst.....	35
HOOFDSTUK III. PLATTELANDSBELEID	37
1. De structuren: bestending van de afdeling Platteland en het IPO	37
2. Het beleid: de Pilotprojecten 2006-2007	38
3. Het beleid: plattelandsmaatregelen van PDPO II.....	39
4. Het beleid: plattelandsacties in het EFRO.....	39
5. Een flankerend beleid voor het platteland.....	40

HOOFDSTUK I. LANDBOUW

Deel 1: We werken aan een sector met een sterk economisch belang

“De Vlaamse Regering vertrekt van het economische belang van de land- en tuinbouw en de agro-voedingssector. Doelstelling van land- en tuinbouwbeleid is een sector met toekomst, gericht op de Europese en mondiale markt. De verdere globalisering van de economie met als gevolg het wegvallen van de marktbescherming en de grotere instabiliteit van de markten, is een uitdaging van formaat voor onze sector. Wil ik dus dat onze sector in een globaliserende, concurrentiële samenleving haar positie behoudt en versterkt, dan moet ik met mijn beleid dat ik voor en met de landbouwers voer, volop toekomstgericht denken. Dit doe ik door kansen te geven aan en mogelijkheden te scheppen voor die bedrijven, die mee willen en mee kunnen draaien in deze steeds meer concurrentiële omgeving. Het codewoord bij uitstek hierbij is professionalisme. Enkel een professionele aanpak en bedrijfsvoering kan ons wapenen tegen deze uitdagingen.”

1.1. We beschikken over een sector met toekomst die in de wereld staat

“Het beleid dat ik voor de land- en tuinbouw uitstippel, is geënt op een sector met economische toekomst. Het economisch belang van de land- en tuinbouw en van de agro-voedingssector is allerminst gering en dient voldoende onderstreept te worden. De economische kracht van de land- en tuinbouwbedrijven vormt dan ook het uitgangspunt voor een toekomstgericht landbouwbeleid.”

De tewerkstelling geleverd door de voedingskolom is aanzienlijk: 35 000 bedrijven en 630 000 ha cultuurgrond in de primaire sector geven rechtstreeks werk aan 67 000 mensen, en met 62 000 eenheden is de voedingsnijverheid de tweede belangrijkste industriële werkgever.

Ons zacht klimaat is bijzonder geschikt voor de landbouw, onze rijke grond is uitstekend voor een optimale productie en onze goed opgeleide bedrijfsleiders getuigen van ondernemerszin. Een koopkrachtige markt met meer dan 300 miljoen consumenten in een straal van 300 kilometer biedt meer dan interessante afzetmogelijkheden. Daarnaast bezit de Vlaamse land- en tuinbouw dankzij zijn overwegend familiale bedrijfsstructuur een grote flexibiliteit, waardoor een snelle aanpassing aan de marktvraag mogelijk is. Dit bleek duidelijk na de klap van de dioxinecrisis: Vlaanderen wist met zijn kwaliteitsproducten op korte termijn de meeste van zijn afzetmarkten terug te winnen.

De totale waarde van de productie van de land- en tuinbouwsector bedraagt in 2004 bijna 4470 miljoen Euro, wat overeenkomt met 1,3% van de totale Vlaamse Bruto Toegevoegde waarde. De veeteelt neemt hierin ruim 60% voor zijn rekening, de tuinbouw produceert 30% van de totale waarde en de akkerbouw verzorgt de overige 10%.

De omzet van de Belgische voedingsindustrie bedroeg in 2004 31000 miljoen Euro en vertoont een stijgende tendens in 2005, met 31500 miljoen Euro. Dit komt neer op een groei van 1,6%. Sterke groeiprestaties worden genoteerd voor de chocolade- en suikergoedsector (+10,6%), de zuivelsector (+7,3%) en de suikerindustrie (+6,1%) Driekwart van deze omzet wordt geleverd door Vlaanderen. Hiermee is de voedingsindustrie de derde grootste industriële sector, na de metaalverwerkende en de scheikundige industrie. De bruto toegevoegde waarde van de voedingsnijverheid in België bedroeg 5760 miljoen euro in 2004. Hiervan is 70% voor rekening van Vlaanderen. De Belgische voedingsindustrie stelt

maar liefst 89 000 mensen te werk, wat neerkomt op ruim 15% van de totale industriële Belgische werkgelegenheid.

Bekijken we een bouwsteen van economisch belang, namelijk de export, dan zien we ook hier positieve resultaten. De handelsbalans van Belgische agro-voedingsproducten vertoont een positief saldo van 2304 miljoen Euro. Vooral de handel in dierlijke producten draagt hiertoe bij. De handel in agro-voedingsproducten vertegenwoordigt 9,4% van de invoer en 9,7% van de uitvoer van de totale Belgische handel. Het aandeel van de agro-voedingsproducten in het totale nationale handelssaldo bedraagt zelfs 13,5 %. Globaal genomen zijn wij de 5de grootste exporteur van agro-voedingsproducten in de wereld. Zoals onderstaande tabel aantoont, staan we voor een aantal producten zelfs zeer hoog in de FAO-ranglijst van de exporterende landen:

Tabel: Export: ranking op wereldschaal per product

Product	Ranking op wereldschaal
Diepvriesgroenten	1
Prei	1
Peren	1
Roomijs	2
Aardbeien	3
Varkensvlees	4
Aardappelen	4
Tomaten	6
Eieren	6

Bron: FAO

Belangrijk hierbij is de opmerking dat deze export nagenoeg volledig zonder exportsubsidies gebeurt.

Niet alleen qua export, ook in vergelijkend perspectief springen we uit het rijtje. In Europees perspectief blinkt Vlaanderen uit wat intensiviteit van de landbouw betreft. Uit Europese statistieken blijkt dat Vlaanderen met 0,4% van het aantal bedrijven en 0,4% van de landbouwgrond verantwoordelijk is voor 1,7% van de agrarische productiewaarde in Europa.

1.2. We creëren volop kansen voor sectoren met uitdagingen

“Er is duidelijk heel wat dynamiek in de sector. Toekomstgerichte bedrijven die zich verder aan de hand van een professionele aanpak zullen ontwikkelen, vind ik terug in al onze deelsectoren. Met mijn beleid schep ik het nodige kader om de bedrijven op een professionele en toekomstgerichte manier te werk te laten gaan en zich verder te ontwikkelen. Mijn beleid richt zich op alle soorten bedrijven: kleine bedrijven, grote bedrijven, biologische bedrijven, deeltijds of voltijds werkende bedrijven, samenwerkingsvormen van bedrijven, traditionele bedrijven, bedrijven die aan verbreding doen,... Voor de noodzakelijk professionele ontwikkeling van al dit soort bedrijven in alle sectoren, bied ik ondersteuning en een adequaat ontwikkelingskader.”

Hieronder focussen we op de uitdagingen in enkele sectoren, evenals op de aanpak die beleidsmatig werd gevolgd of zal gevolgd worden.

- De Toekomst van quotaregeling: dé uitdagingen in de melkveehouderij

Met een eindproductiewaarde van 549 miljoen euro vertegenwoordigt de zuivelsector 12% van de waarde van de Vlaamse land- en tuinbouwproductie. Na varkensvlees vormen de zuivelproducten het tweede belangrijkste product binnen de veeteeltsector.

Eind 2005 werden we geconfronteerd met een aantal internationale beslissingen, waar de sector zich op voorbereidt. Zo is er enerzijds de beslissing van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) om de exportsubsidies vanaf 2013 af te schaffen. Dit zal ongetwijfeld consequenties hebben voor onder meer de zuivel- en rundvleessectoren. Onze exportbedrijven zijn bezig zich hieraan aan te passen en zoeken nu reeds permanent naar producten met meer toegevoegde waarde en nicheproducten om onze marktposities op de buitenlandse markten te kunnen blijven vrijwaren of zelfs uit te breiden.

De melkquotaregeling werd vanaf het melkjaar 2005-2006 grondig aangepast. Uitgangspunten hierbij waren het streven naar vereenvoudiging, het geven van groeimogelijkheden aan bedrijven door het meer flexibel en eenvoudiger maken van de mobiliteit van de quota en, er onlosmakelijk mee verbonden, kansen geven aan jongeren.

De globale conclusie die uit de evaluatie van deze hervorming blijkt is dat er zich als gevolg van deze aanpassing een versnelde herstructurering heeft voorgedaan in de sector. Volgende elementen uit de evaluatie geven dit duidelijk aan:

- Meer dan 10% van de Vlaamse melkveehouders hebben de melkproductie op hun bedrijf stopgezet. In betrokken melkjaar werd 12,2% van het totale quotum verhandeld.
- Het gemiddelde quotum per bedrijf is gestegen met ruim 28 000 liter tot 263 000 liter. Deze stijging komt neer op eenzelfde stijging als de afgelopen vier jaar samen. Dit moet ongetwijfeld leiden tot een beter bedrijfseconomisch resultaat.
- Het quotumfonds bevatte ruim 40 miljoen liter, wat nagenoeg het dubbele is van de voorbije jaren; net geen 5000 producenten konden uit het quotumfonds putten (843 jongeren, 4.139 anderen).

De vraag naar groeimogelijkheden binnen de sector is aanzienlijk. Het liberaliseren van de zuivelmarkt zal dit nog versterken. De quotaregeling die sinds 1984 de regeling van een productiebeperking op bedrijfsniveau koppelt aan een vrij stabiele melkprijs en zo de evolutie in deze sector bepaalt, loopt af in 2014-2015. Ik ga er van uit dat deze niet verlengd wordt door Europa en dat er binnen de EU ook geen consensus bestaat over het vervroegd afschaffen van de productiebeperking. Waar sommige landen reeds opteren om de afschaffing in 2009 te realiseren, ben ik hiervan geen voorstander. Wel pleit ik voor een optimale voorbereiding van de sector op een vrijere markt. Het is belangrijk dat de melkveehouders duidelijkheid hebben over de toekomst en met name over de periode na 2015. Een planmatige aanpak moet een verdere herstructurering op een vrijere markt mogelijk maken, zonder dat individuele bedrijven hierdoor in moeilijkheden moeten komen. De sector en Vlaanderen kunnen daarbij niet wachten tot er op Europees vlak meer duidelijkheid is. Vanuit de Vlaamse situatie en de huidige wettelijke regeling zal gepoogd worden de richting waarin de evolutie zal gaan, uit te tekenen. Uiteraard kunnen tussentijdse Europese beslissingen een invloed hebben op de Vlaamse strategie.

“Gezien de Europese context ga ik er van uit dat de huidige melkquotaregeling na maart 2015 niet meer verlengd wordt. Om de sector optimaal voor te bereiden op de afschaffing van de melkquota en de weg er naar toe optimaal te kunnen plannen, zal ik in samenspraak met de sector een Strategisch Stappenplan uitwerken. In dit plan zal worden aangegeven op welke manier wij in Vlaanderen zullen evolueren naar 2015 op het vlak van de melkquotaregeling. De komende maanden zal hiervan werk gemaakt worden en dit plan moet de basis vormen voor het verdere beleid vanaf melkjaar 2008-2009. Deze regeling laat toe dat de landbouwers tijdig de juiste beslissingen inzake investeringen zullen kunnen maken. Bovendien kom ik met deze regeling tegemoet aan één van de vragen van de jonge landbouwers tijdens de Dialoogdagen.”

- Herstructureren en verduurzamen van de varkenshouderij.

In 2005 waren er in Vlaanderen 5.952.518 varkens. Het aantal varkens bereikte in 1999 een hoogtepunt met ruim 7 miljoen varkens, sindsdien is de varkensstapel afgenomen. Vlaanderen neemt ongeveer 94% in van de nationale varkensstapel.

De sector is zeer exportgericht, de zelfvoorzieningsgraad bedraagt meer dan 200%. Met uitzondering van een licht negatieve balans voor de levende varkens, vertonen alle producten een duidelijke positieve balans. Met een productiewaarde van 1,3 miljard Euro realiseert de varkenshouderij bijna dertig procent van de totale agrarische sectoromzet.

Er wordt opnieuw flink geïnvesteerd in de varkenshouderij. De sterke groei van de investeringen wordt in verband gebracht met enerzijds de druk om zich aan te passen aan nieuwe milieunormen en normen inzake dierenwelzijn, en anderzijds met de ruimere mogelijkheden om vergunningen en nutriënten over te dragen. Daarnaast is er de algemene verbeterde conjunctuur in de sector. Dit brengt de bedrijven ertoe om hun structuur te verbeteren. Bovendien is er de VLIF-aanpassing, waardoor investeringssteun kan worden verleend zonder de voorwaarde inzake grondgebondenheid, wat een beperkend element was. Tenslotte is er de ondersteuning die het VLIF biedt voor de bouw van ammoniakemissie-arme stallen. Niet minder dan 460 aanvragen werden de afgelopen maanden ingediend voor het bouwen van 600 dergelijke stallen.

Ongetwijfeld heeft ook het mestbeleid een belangrijke invloed gehad op de ontwikkeling van de sector de afgelopen jaren. Ook voor de toekomst wordt een dergelijke invloed verwacht. Het komende werkjaar zal verder gewerkt worden aan het nieuwe mestdecreet. Belangrijk is dat de beslissingen hieromtrent een verdere ontwikkeling op bedrijfsniveau niet in de weg staan. De nutriëntenhalte wordt vervangen door nutriëntenemissierechten, die uitgedrukt worden in aantallen dieren van de nutriëntenhalte. Zonder afbreuk te doen aan de aan individuele bedrijven toegekende rechten mag dit omschakelingsproces naar nutriëntenemissierechten geen aanleiding geven tot een globale stijging van het aantal dieren op Vlaams niveau.

- Rationeel energiegebruik in de groentesector

De groentesector neemt slecht 4,3% van de totale oppervlakte in, maar is hiermee verantwoordelijk voor 12,8% van de totale Vlaamse productiewaarde van land- en tuinbouw, ofwel 570 miljoen euro. In totaal komt dit overeen met 5.766 bedrijven. Ook hier is een tendens van schaalvergroting op te merken.

Met een positieve handelsbalans van 409 miljoen Euro is ook deze sector sterk exportgericht.

Een grote uitdaging heeft betrekking op het bieden van een adequate respons op de hoge energieprijzen in de sector. In het actieplan 'naar een duurzame glastuinbouw' zijn een aantal doelstellingen opgenomen m.b.t. dit energiegebruik. De doelstelling is dat het areaal glastuinbouw van 2.000 ha minimaal behouden wordt, m.a.w. dat minstens 100 ha serres per jaar vernieuwd worden (meer energie-efficiënte serres).

De glastuinbouwsector heeft de handschoen van het rationeel energiegebruik opgenomen. Ook hier willen we met het beleid een adequate ondersteuning en ontwikkelingskader aanbieden. Vanuit het beleid hebben we heel wat energie gestopt om de sector te helpen bij het investeren in innovatieve energiesystemen als logisch antwoord op de steeds hoger wordende energiefactuur. De meest recente wijziging van het Vlaamse Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) biedt ondersteuning aan installaties en technieken die energiebesparend werken. Wie investeert in een WKK-installatie op aardgas, kan sinds dit voorjaar op 40% VLIF-steun rekenen.

Overigens heeft de Vlaamse Regering op voorstel van Minister Kris Peeters de hinderpalen die er in het verleden waren t.a.v. de toepassing van WKK in de tuinbouwsector grotendeels weggenomen. We merken nu reeds dat dit, samen met de VLIF-steun, leidt tot een nieuw elan voor de WKK in de tuinbouwsector. De tuinbouw is de sector met het grootste elektrisch WKK-vermogen. Naar schatting is er ongeveer 70 MWe in planning of opbouw, wat bijna een verdubbeling van het tot in 2004 opgestelde vermogen inhoudt. Via WKK kan een doorsnee serrebedrijf van 2 ha instaan voor de elektriciteitsproductie van ongeveer 1000 gezinnen. De glastuinbouw evolueert hier van energieverbruiker naar energieproducent! De glastuinbouwsector is dus volop een sector met toekomst. Bij onze Noorderburen heeft men dit ook zo begrepen en werden voor deze sector extra investeringsmiddelen vrijgemaakt.

Willen we de toekomst van onze glastuinbouwbedrijven veilig stellen, dan moeten we de knelpunten op het vlak van ruimtelijke ordening wegwerken en voldoende vestigingsmogelijkheden bieden voor serrebedrijven. De opzet van pilootprojecten voor clustering van glastuinbouwbedrijven in z.g. glastuinbouwconcentratiegebieden en in glastuinbouwbedrijvzones, wordt hierbij gestimuleerd. In het kader van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling worden financiële mogelijkheden voor de ontwikkeling van glastuinbouwbedrijvzones voorzien.

Verder plannen we in 2007 een rondetafel over de glastuinbouw, waarbij vertegenwoordigers van gemeenten en provincies en verschillende departementen zullen worden betrokken.

- De fruitsector een sector volop in beweging

Het totale areaal fruit blijft sinds 1998 nagenoeg constant en bedraagt in 2005 16.060 ha. Ruim 98% hiervan is openluchtteelt. Sinds 1999 neemt het areaal appelen geleidelijk af met gemiddeld 3% per jaar. Deze daling wordt in belangrijke mate gecompenseerd door de toename van het perenareaal. In 2005 doet 8,5% van de landbouwexploitaties aan fruitteelt, wat overeenkomt met 2.915 bedrijven.

Fruit is een belangrijk exportproduct. Ruim 16% van de wereldexport van peren komt uit Vlaanderen, net zoals 12% van de aardbeien. Of eenvoudiger uitgedrukt: Wat de peren betreft staan we op de eerste plaats in de wereld, wat de aardbeien betreft staan we op plaats 3. De invoer van exotisch fruit echter vult de handelsbalans echter uit tot een negatief saldo van -363 miljoen euro.

Als overheid stimuleren we ook hier het praktijkonderzoek sterk. Bovendien werd een impuls gegeven aan de rassenvernieuwing in de appelsector. Een extra inspanning terzake was mogelijk door een aantal beleidsmaatregelen van het Limburgplan.

Uitdaging het komende werkjaar, die ons op het Europese forum sterk zal bezighouden is de wijziging van de Gemeenschappelijke Marktordening Groenten en Fruit (GMO). De bestaande Europese marktordening voor groenten en fruit heeft in Vlaanderen heel stimulerend gewerkt, dit vooral via de cruciale rol die de telersverenigen in de afzet van groenten en fruit kunnen opnemen. Ongeveer 85% van de handel in groenten en fruit passeert immers via deze verenigen. De verenigen leveren goed werk, waarbij we willen blijven waken over de betrokkenheid van de telers bij hun vereniging.

Wij zien ook in de toekomst de vooraanstaande rol van de verenigen in de uitvoering van het markt- en steunbeleid voor de sector. Zij zijn het immers die effectief bijdragen tot de concentratie van het aanbod en het creëren van meerwaarde. Vlaanderen is dan ook van mening dat de basisprincipes van de GMO voor verse groenten en fruit behouden moeten blijven. Wij zijn dus geen voorstander van al te grote wijzigingen, wel van een aantal bijstellingen om enkele praktische problemen op te lossen om het geheel nog flexibeler, praktischer en doeltreffender te maken. Vlaanderen heeft in dit kader reeds een gezamenlijk memorandum voorbereid, samen met Duitsland, Nederland en Tsjechië. Het memorandum werd onlangs door de Duitse minister van Landbouw overgemaakt aan Europees Commissaris Fischer-Boel.

Deel 2: We werken aan een sector voor mens en maatschappij

“Een goed en toekomstgericht landbouwbeleid gaat ook verder dan het louter economische. In een steeds veranderende en concurrentiëler wordende omgeving, is er voor het beleid een belangrijke rol weggelegd in het scheppen van kansen en mogelijkheden om bedrijven op een professionele manier verder te laten ontwikkelen op een uitdeinende Europese en mondiale markt. Dit vergt ook op bedrijfsniveau zware inspanningen! Maar niet iedereen kan of wenst (uitsluitend) mee te draaien in dit economische verhaal. Ook voor deze groep wil ik ondersteuning bieden. Naast de economische grondslag van mijn beleid wil ik ook een prominente plaats weg leggen voor de mogelijke sociale gevolgen van de verwachte evolutie in de sector.”

2.1. Een antwoord voor boeren op een kruispunt !

“Niet iedereen kan het ritme van de vrije markt en de hiermee gepaard gaande noodzakelijke herstructureringen volgen; niet iedereen wenst dit te doen. Sommigen zullen overwegen over te stappen naar een ander beroep. Voor hen wil ik zorgen voor een professionele begeleiding op mensenmaat. Dit zal vanaf 2007 gebeuren via het participeren in de vzw Boeren op een kruispunt.”

De uiteindelijke afloop van de WTO-onderhandelingen en de verdere hervorming van het Europees landbouwbeleid zullen onmiskenbaar een belangrijke evolutie meebrengen voor de structuur van onze Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven. In een vrijere markt is het meestal de rentabiliteit die bepaalt wie kan overleven. Dit is één van de grote uitdagingen van alle land- en tuinbouwbedrijven. Boeren staan op een kruispunt !

Niet alle boeren en tuinders zullen er in slagen hun bedrijfsvoering tijdig aan te passen aan de nieuwe omstandigheden. Sommigen zullen overwegen om, al dan niet noodgedwongen, over te stappen naar een andere beroeps categorie. Ook hier is een rol weggelegd voor de overheid: de overheid moet boeren begeleiden in hun keuze om op het kruispunt een nieuwe weg of een nieuwe gepaste richting in te slaan. Daarom wordt ‘Boeren op een kruispunt’ opgericht.

Er wordt geopteerd voor een vzw-structuur waarin én de sector én de overheid samen verantwoordelijkheid zullen opnemen: Deze vzw Boeren op een kruispunt, waarbij zowel de sector als de overheid nauw betrokken zijn, zal een aantal procesbegeleiders aantrekken. Zij worden gedecentraliseerd ingezet om bedrijven in een omschakelingsfase op individuele, persoonlijke basis te begeleiden en zo concreet mogelijk te helpen. Essentieel is dat zij vanuit een vertrouwenspositie de betrokkenen helpen de keuzes te maken voor hun toekomst, hetzij in de sector, hetzij in een andere beroeps categorie. Een netwerk van deskundigen uit zowel de agrarische sector, de sociale en de tewerkstellingssector, moet hen daarin bijstaan. Op deze manier zal een geïntegreerde aanpak gerealiseerd worden, met mensen uit de privé- en overheidssector.

De middelen voor de werking worden samengebracht door de overheid, door Cera dat toegezegd heeft dit initiatief projectmatig te ondersteunen en door de beroepssector zelf. Ook de Koning Boudewijnstichting zal zijn steentje bijdragen. In de landbouwbegroting 2007 heb ik alvast 300 000 Euro laten inschrijven.

Bedoeling is van start te gaan op 1 januari 2007. Op kruissnelheid zouden een 5-tal begeleiders worden ingezet. Met Agricall zal een samenwerkingsverband worden afgesloten met de bedoeling de opgebouwde know-how te integreren in de nieuwe vzw en dit tegen eind 2007, wanneer de federale ondersteuning van het project Agricall afloopt.

2.2. Een antwoord voor boeren die schade lijden

“Sommige landbouwers worden ook ongewild geconfronteerd met economische schade of zien hun landbouwareaal onder druk te komen staan door bepaalde grote infrastructuurwerken. Ik werk aan een gepast antwoord voor de landbouwers die economische schade ondervinden door overmacht of door noodzakelijk economische ingrepen.”

We laten de landbouwer, die met economische schade wordt geconfronteerd, niet aan zijn lot over. Afgelopen werkjaar hebben we het initiatief genomen om een Vlaams fonds voor Landbouw en Visserij decretaal op te richten. Dit fonds kan vanaf 2007 op verzoek van de sector als instrument worden ingezet voor het vergoeden van economische schade. Het kan een vergoeding betreffen voor het delgen van kosten die gedaan werden of nog moeten worden gedaan voor de vernietiging, het uit de handel nemen, het behandelen, het bewerken of verwerken of herbestemmen van planten / plantaardige producten of dieren / dierlijke producten of visserijproducten.

We hebben ook ten volle aandacht voor landbouwers die geconfronteerd worden met negatieve effecten ten gevolge van noodzakelijke economische ingrepen of ingrepen die de veiligheid van een gebied garanderen (Scheldeverdieping, Sigmaphan). Bij bepaalde van deze inrichtingswerken gebeurt het dat er landbouwareaal onder druk komt te staan. Hierop bieden wij een antwoord via het streven naar een optimale inrichting voor landbouw en eventueel compenserende maatregelen.

2.3. Aandacht voor zorgtaken op een boerderij

“Ik zal het sociaal draagvlak van de land- en tuinbouw versterken door het mogelijk te maken om zorgtaken te integreren in het takenpakket van de boerderijen. Dit gebeurt in de vorm van de zogenaamde “zorgboerderijen”. Meer dan 200 landbouwers sloegen reeds deze weg in. Naar de toekomst toe blijf ik het opnemen van zorgtaken op een landbouwbedrijf ondersteunen.”

In toepassing van het PDPO I werden voor zorg op land- en tuinbouwbedrijven middelen vrijgemaakt. Op dit ogenblik noteren we een 200-tal land- en tuinbouwbedrijven die met één of andere vorm van zorg bezig zijn. We kiezen ervoor om in het nieuwe PDPO deze steunmaatregel door te trekken. Verder nemen we het initiatief om in de tweede helft van komend werkjaar een internationaal congres rond zorgboerderijen te organiseren. Dit congres zal zich focussen op het combineren van aspecten van landbouw (het bedrijf, de landbouwer, de bedrijfsvoering,...) en zorg (de zorgvrager, de instelling, het zorgpersoneel,...).

2.4. Meer aandacht voor de maatschappelijke en economische dimensie in het onderzoek

“Het is van cruciaal belang voor de sector dat er blijvend hoogstaand onderzoek wordt gevoerd. Hiervoor beschikken we over heel wat instrumenten. Naast de economische en ecologische dimensie van het onderzoek, heb ik ervoor gezorgd at er ook aandacht kan komen voor de maatschappelijke dimensie van de sector in het onderzoek. Dit wil ik blijvend ondersteunen.”

Het Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek (ILVO) is erop gericht via wetenschappelijk onderzoek kennis op te bouwen die kan gebruikt worden voor de verbetering van beleidsinstrumenten als basis voor de sectorontwikkeling en het plattelandsbeleid. Als we aannemen dat de Vlaamse landbouw op middellange en lange termijn met grote, fundamentele veranderingen zal worden geconfronteerd, dan kunnen we eveneens verwachten dat hierrond op gezette tijdstippen strategische keuzen dienen te worden genomen. Gezien het belang om verantwoorde maatschappelijke beslissingen te nemen, met de nodige aandacht voor een afweging van maatschappelijke kosten en baten, werd hiervoor een nieuwe onderzoekseenheid opgericht binnen het ILVO: Naast de eenheden “Plant”, “Dier” en “Technologie en Voeding” kwam de vierde multidisciplinaire onderzoekseenheid “Landbouw en maatschappij” (L&M) tot stand.

Bedoeling is dat onderzoek wordt gedaan, waarbij land- en tuinbouw wordt geplaatst in de hedendaagse maatschappelijke context.

Nieuw is dat er heel wat aandacht zal uitgaan naar de ruimtelijke context van het land- en tuinbouwgebeuren en de transities die zich binnen de landbouw en de omgeving waarin deze opereert zullen manifesteren.

Deel 3. We stimuleren de verjonging in de sector: jongeren aan het woord en aan het roer

“De Vlaamse land- en tuinbouwsector is een economische sector met toekomst. Zoals echter voor alle economische sectoren, geldt ook voor de landbouw dat als een sector niet verjongt, deze onvoldoende dynamiek behoudt. Ook in de landbouw zien we dat het aantal jongeren een kleinere groep geworden is die te maken heeft met specifieke problemen. Het is dus van groot belang dat ik de landbouwers die klaar staan een beloftevol toekomstperspectief bied.”

3.1. Een goed beleid start met een goede dialoog.

“Ik acht het van het grootste belang om allereerst een constructieve dialoog op te bouwen met de jonge landbouwers of toekomstige landbouwers. In dit kader heb ik in september 2005 het project “Boeren en boerinnen van de toekomst” opgestart. Het project verliep volgens twee gelijklopende sporen die werden afgesloten op een afsluitende beleidsdag in oktober 2006. “

Het eerste spoor betrof de ‘Donderdaagse dialoogdagen’ in de vorm van maandelijkse overlegvergaderingen met de jonge actieve landbouwers rond specifieke thema’s. Dit spoor hield in dat mijn kabinet en ikzelf vanaf september 2005 tot juni 2006 maandelijks rond de tafel zaten met vertegenwoordigers van de verschillende jongerenorganisaties om een specifiek thema waar jonge boeren mee geconfronteerd worden te bespreken. Deze gesprekken gaven een goed beeld van wat reilt en zeilt bij de jongeren en wat hun visie over specifieke thema’s binnen de Vlaamse landbouw is.

Er werd een algemeen basisdocument opgesteld waarin specifieke thema’s kort toegelicht werden en waarin de door de jonge boeren aangehaalde knelpunten en voorgestelde beleidsoplossingen uitgebreid geïnventariseerd werden. Dit basisdocument kan beschouwd worden als een “getuige” van de dialogen die meegenomen zal worden naar volgende beleidsbeslissingen of uitvoering van het beleid.

Volgende thema’s werden besproken in de dialogen:

- op 27 oktober 2005: “Land- en tuinbouwonderwijs en permanente vorming”;
- op 8 december 2005: “Landbouwproductierechten”;
- op 26 januari 2006: “Innovatie en verbreding in de landbouw”;
- op 23 februari 2006: “Bedrijfsovername: juridische aspecten”;
- op 30 maart 2006: “Bedrijfsovername: financiële aspecten”;
- op 27 april 2006: “Bedrijfsovername: sociale aspecten”;
- op 1 juni 2006: “Rechtszekerheid op het vlak van ruimtelijke ordening en milieu”.

De eerste betrokkenen in de dialogen waren de organisaties van jonge landbouwers van landbouworganisaties (Groene Kring, Jongeren en Vrouwen van het Algemeen Boerensyndicaat, Vlaams Agrarisch Centrum, KVLV en Bioforum). Deze organisaties werden bij iedere dialoogdag uitgenodigd, zij namen met wisselende samenstelling aan de vergaderingen deel, en spraken steeds als vertegenwoordiger van hun organisatie. Daarnaast werden ook bepaalde experts uitgenodigd in functie van de agenda van de themavergadering. Deze betrokkenen waren het ministerie van Landbouw en Visserij, VLM, het Innovatiesteunpunt van Boerenbond, Stedula, de bancaire sector, bedrijfsadviesdiensten gespecialiseerd in bedrijfsovernames en vertegenwoordigers van landbouwscholen.

Het tweede spoor betrof het in gesprek treden met de boeren en boerinnen van de toekomst op een aantal land- en tuinbouwscholen in Vlaanderen. Onder de noemer “*Zeg het aan de minister van Landbouw*” werd aan landbouwscholen gevraagd bovenstaande thema’s op te nemen in hun jaarwerking, voornamelijk voor laatstejaarsstudenten van het technisch en beroeps secundair onderwijs. Er werden een aantal stellingen geponeerd over jonge boeren en boerinnen die aanleiding gaven tot discussie. Deze gesprekken vonden plaats op een twaalfstal middelbare landbouwscholen.

“Ik vind het cruciaal dat er ook in de toekomst met de jongeren gedialogeerd wordt. Ook de jongeren zelf zijn vragende partij voor een blijvende betrokkenheid bij mijn beleid. Ik zal dan ook de land- en tuinbouwscholen de kans blijven geven om met het beleid te dialogeren.”

3.2. Een goed beleid gaat verder dan de dialoog

“Een goed beleid vertrekt van dialoog en gaat vervolgens over tot actie. Dit is ook uitgerekend wat ik met de dialoogdagen wilde bereiken: jongeren uiten hun vragen en signaleren specifieke problemen waaraan ik specifieke antwoorden zal trachten te geven met concrete beleidsstappen. Het uiteindelijke doel van bovenstaand project is dan ook om het niet enkel bij woorden te houden, maar om vanuit het beleid tot actie over te gaan om werkelijk de verjonging binnen de landbouw te bevorderen. In oktober 2006 werd het project afgesloten met een beleidsdag. Op deze dag werden de beleidsacties in een “Actieplan boeren en boerinnen van de toekomst” voorgesteld. Met dit JongerenActiePlan wil ik een antwoord geven op de knelpunten en de voorstellen die op de dialoogdagen werden geformuleerd.”

Het JongerenActiePlan bestaat uit 4 hefboomen. Elke hefboom omvat een aantal heel concrete beleidsacties waaraan ik uitvoering zal geven. De hefboomen die hieronder besproken worden zijn:

1. Ontplooiing van alle kansen
2. Een professionele start
3. Jongeren als innovatieve motor
4. Met een toekomstgerichte kijk op Europa en Vlaanderen.

3.3.1. We stimuleren de ontplooiing van alle kansen via onderwijs en vorming

We streven naar een maximale ontplooiing van mensen en kansen. Dit weerspiegelt ook één van de vier uitdagingen van het plan “Vlaanderen in actie”, dat in juli 2006 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Van essentieel belang hierbij is onderwijs en vorming. Enerzijds zal de naschoolse vorming worden aangepast aan de noden van de jonge generatie, anderzijds zal ook het secundaire landbouwonderwijs worden gemoderniseerd.

We passen de naschoolse vorming aan en moderniseren deze.

Onderwijs en vorming houdt niet op eens aan de slag op het landbouwbedrijf. Landbouwers zullen immers met veranderingen in de sector worden geconfronteerd. Een attitude van levenslang leren is enorm belangrijk voor de jonge boeren. Er kan op dit vlak nog gewerkt worden aan een betere bekendheid van dit vormingsaanbod en het stimuleren van landbouwers om hieraan deel te nemen. Bedoeling van deze actie is het naschoolse vormingsaanbod aan te passen aan de huidige noden. Er zal geëxperimenteerd worden met nieuwe vormen zoals e-learning en peterschapsprojecten. Bovendien zullen de middelen voor de sociale promotie aanzienlijk verhoogd worden.

We moderniseren het secundaire landbouwonderwijs

De landbouwer van de toekomst is de agro-ondernemer. Land- en tuinbouwonderwijs moet er dan ook op gericht zijn deze mensen te vormen tot ondernemers. Investeren in de toekomst vraagt innovatieve ondernemers en bedrijven met gemotiveerde werknemers. Tijdens de landbouwopleiding moeten jonge landbouwers dan ook voldoende inzicht kunnen verwerven in de verschillende competenties die zij zullen nodig hebben: technische, sociale, economische en administratieve. Via een werkgroep voor het landbouwonderwijs zal er overleg gepleegd worden over de hervorming van het 2e graad agrarisch onderwijs met de minister van onderwijs. De bedoeling is de modernisering van het secundaire landbouwonderwijs door het invoegen van meer economische competenties, milieu aspecten, innovatie en verbreding.

3.3.2. We garanderen een professionele start: ondersteuning bij alle aspecten van bedrijfsovernames

Teneinde een optimale start voor het bedrijf in de hand te werken en/of mislukkingen te voorkomen, moeten landbouwers bij hun beslissing tot installatie of overname rekening houden met allerlei aspecten die met een overname gepaard gaan: juridische, financiële en sociale aspecten brengen vaak het maken van belangrijke en dus doordachte keuzes met zich mee. Professionele begeleiding van overnames door specialisten is een noodzaak omwille van steeds complexere en meer versnipperde regels.

We optimaliseren de begeleiding van jonge landbouwers bij bedrijfsovername

In een samenwerking tussen de sector en de overheid zal een handleiding gepubliceerd worden voor de jonge overnemer met een oplist van alle aspecten van een overname. De aanduiding van één centraal punt of contactpersoon voor overnames zal de communicatie tussen overnemers en overheid verbeteren.

We stimuleren de oprichting van vennootschappen in de landbouw.

Er zijn voldoende mogelijkheden om een landbouwbedrijf in een vennootschap onder te brengen. Toch is dit nog geen groot succes. Voordelen van het oprichten van een vennootschap in de land- en tuinbouw zijn onder andere dat er op die manier aan het bedrijf een grotere continuïteit wordt gegeven en dat dit een geleidelijke overname toelaat. Naast voordelen bestaan er zeker ook heel wat nadelen, onder andere fiscale. Maar voor of tegen, in de wetgeving waarbinnen land- en tuinbouwbedrijven moeten functioneren bestaan er momenteel nog heel wat drempels die vervennootschappelijking van de bedrijven tegenwerken. De bedoeling is om een beter begrip te krijgen van de mogelijkheden voor vennootschappen in de landbouw. Hiervoor zal er een werkgroep opgericht worden met diverse stakeholders in deze materie. Een eerste opdracht van deze werkgroep zal het inventariseren van de voor- en nadelen van vennootschappen zijn en voorstellen doen tot aanpassing van de regelgeving en tenslotte het verspreiden van de informatie naar de sector.

We passen het wettelijke kader voor VLIF financiering aan.

Het is essentieel dat boeren goed geïnformeerd zijn over de financiële aspecten van een overname en de voorwaarden die verschillende banken hen kunnen bieden bij de financiering. Een juiste waardering van het overnamebedrag blijkt vaak een groot knelpunt voor boeren en de vraag wordt steeds vaker gesteld of men zoals in andere sectoren/KMO's niet zou moeten opteren voor een waardering op basis van omzet/rendement in de plaats van een waardering op basis van een inventaris van het bedrijf. Een studie zal door een gemengde werkgroep worden uitgevoerd naar de optimalisatie van het wettelijke kader van de VLIF-financiering. Deze studie zal ondermeer zoeken naar de pro's en contra's van een waardering volgens opbrengstpotentieel, naar manieren om meer transparantie in de regelgeving te verkrijgen en naar het herbekijken van de voorwaarden tot grondgebondenheid.

Er wordt gepleit voor de vermindering van schenkingsrechten en successierechten op langdurig verpachtte onroerende goederen.

Het verschil tussen de grondprijs en de pachtprijs in Vlaanderen is enorm. Het wordt voor een jonge landbouwer steeds moeilijker om pachtgrond vast te krijgen. Eigenaars willen steeds vaker niet meer verpachten. Ze kunnen immers te lang niet meer aan de grond, zeker bij bevoorrechte pachtoverdracht. Een boer die stopt gaat nu eerder verkopen of zelf op de grond toeslagrechten innen. Ruimte wordt steeds schaarser en duurder voor de jonge landbouwer en er worden seizoenspachten afgesloten aan enorm hoge prijzen. In tegenstelling tot bepaalde duurzaam beheerde bossen en bepaalde gronden binnen het Vlaams Economisch Netwerk hebben wij voor landbouwgronden geen gunstiger regime voor successierechten. Daarom zal ik deze problematiek nader onderzoeken.

3.3.3. We stimuleren innovatie en verbreding door jongeren

Innovatie en verbreding in de landbouw zijn belangrijke sleutels voor een succesvolle toekomst. Ook het socio-economisch plan 2006 'Vlaanderen in actie' van de Vlaamse Regering stelt dat innovatie het sleutelbegrip is om de Vlaamse economie een boost te geven. Om dit alles voldoende kansen te geven, ook voor jongeren, zullen we een aantal acties ondernemen:

We verbeteren de communicatie tussen onderzoek en de sector

In Vlaanderen voeren we kwaliteitsvol land- en tuinbouwonderzoek in verschillende onderzoeksinstellingen, waaronder de universiteiten en hogescholen, de proef- en praktijkcentra, en het Vlaams Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO). We willen er ten volle over waken dat de resultaten van het onderzoek dat hier wordt verricht voldoende kunnen doorstromen naar de sector en naar de jonge boeren. Hiertoe zullen we er onder andere voor zorgen dat er discussiemomenten voor jongeren worden georganiseerd op het platformoverleg. Bovendien stimuleren we de praktijkcentra om hun resultaten uit te dragen specifiek naar de jonge land- en tuinbouwers. Tenslotte zal het ILVO haar taak van het identificeren en onderzoeken van kansen voor innovatie verder uitwerken.

We hebben speciale aandacht voor de jonge landbouwers bij voorlichting en demoprojecten

De Vlaamse overheid ondersteunt demonstratieprojecten. Er zal hierbij tegemoet worden gekomen aan de vraag van de jongeren om meer betrokken te worden bij deze projecten.

We passen de werking van de VLAM aan aan de huidige noden van de jongeren

Er zal worden gewerkt aan een betere communicatie en participatie van de jongeren bij de werking van de VLAM, er zal worden naar gestreefd om jongeren een stem te geven in de beheerraad en sectorcomités van de VLAM.

3.3.4. We bieden de jongeren een duidelijke toekomst en rechtszekerheid

Het landbouwbeleid wordt voor een groot deel Europees bepaald, maar meer en meer wordt er van de lidstaten toch een eigen invulling binnen het Europese kader verwacht. We streven er dan ook naar zo veel mogelijk duidelijkheid en rechtszekerheid te scheppen, met specifieke aandacht voor onze jonge boeren en boerinnen in dit verhaal. Er wordt hierbij voldoende aandacht besteed aan de informatieverschaffing aan jonge startende boeren, o.m. inzake quota, toeslagrechten, nutriëntengehalte, het mestdecreet, beheersovereenkomsten, milieuvergunningen,...

We bieden duidelijkheid omtrent de toekomst van quota, toeslagrechten en nutriëntengehalte

Zo zal een strategisch stappenplan worden opgemaakt over de toekomst van de melkquota en besteden we aandacht aan de nutriëntenemissierechten in het nieuwe Mestdecreet.

We verbeteren de beheersovereenkomsten in het PDPO

Hiertoe scheppen we duidelijkheid rond bijkomende verplichtingen bij het aangaan van een beheersovereenkomst. Ook zullen we een uniform portaal oprichten in het kader van de eenmalige perceelsregistratie.

We zetten binnen de gelijktijdige afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur maximaal in op de afbakening van 750 000 ha landbouwgebied.

We voeren met de minister van ruimtelijke ordening het proces van herbevestiging en afbakening van het landbouwgebied verder uit en besteden hierbij maximale aandacht aan communicatie over en betrokkenheid bij het verloop van het proces.

We verbeteren de informatieverschaffing over milieuvergunningen

Wij zullen in overleg treden met de minister van leefmilieu over de vereenvoudiging van de procedure, de informatieplicht vanuit de mestbank en de mogelijkheid voor de vernieuwing van een vergunning bij een overname.

Deel 4: We pakken de uitdaging van de globalisering aan

“Waar de Europese landbouwsector via het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid sinds de jaren zestig werd afgeschermd voor de concurrentie uit de wereldmarkt, moet de Europese landbouwsector zich sinds begin jaren negentig steeds meer inschakelen in een mondiale, vrije en competitieve markt. Dit gaat niet zonder uitdagingen en risico's gepaard. Het opengooien van de markten, zorgt ervoor dat de verantwoordelijkheid van iedere lidstaat om zijn landbouwsector hieraan aan te passen sterk wordt aangescherpt. Ook voor Vlaanderen houdt dit een uitdaging van formaat in.”

4.1. de MTR werd met succes ingevoerd

“In 2003 beslisten de Europese ministers van Landbouw het GLB fundamenteel te hervormen, de Mid Term Reform. In Vlaanderen heb ik ervoor gekozen deze hervorming reeds vanaf 2005 door te voeren. Door de loskoppeling van steun en productie, kan de landbouwer beter anticiperen en inspelen op de markt vraag en kan hij in die producten investeren waar hij op Europees/mondiaal vlak het verschil kan maken. Dit was een doelbewuste keuze van mij om de Vlaamse landbouw alle kansen te geven zich zo snel als mogelijk te kunnen positioneren binnen het nieuwe systeem.”

De hervorming hebben we in Vlaanderen ondertussen tot een goed einde gebracht. Er werd geopteerd voor een in hoofdzaak ontkoppeld systeem, met slechts een beperkt aantal uitzonderingen. Vanaf 2005 hebben we de ontkoppeling van de meeste teelten doorgevoerd en dus los van de productie ervan één enkele bedrijfstoelage toegekend. De nieuwe melkpremies die vanaf 2004 werden ingesteld in ruil voor de daling van de interventieprijzen van botervet en eiwit bleven gekoppeld tot en met 2005. Vanaf 2006 zijn ze in de bedrijfstoelage opgenomen en werden de bestaande toelagerechten verhoogd met de waarde van de melkpremie.

Het systeem met de directe inkomenssteun en de toelagerechten blijkt te werken. Concreet zijn er drie soorten toelagerechten: gewone, speciale en braakleggingstoelagerechten. Volgens de definitief toegekende toelagerechten blijkt dat er in totaal 462.637 toelagerechten in Vlaanderen zijn, waarvan bijna 99% gewone toelagerechten. De totale waarde bedraagt bijna 148 miljoen Euro. Er zijn 26.499 Vlaamse landbouwers die toelagerechten ontvangen. Dit komt overeen met 77% van alle Vlaamse landbouwbedrijven. Gemiddeld bedraagt een gewoon toelagerecht 318 euro per ha, een braaktoelagerecht 375 euro per ha en een speciaal toelagerecht 2.032 euro.

Ik slaagde er samen met mijn administratie in om deze MTR-hervorming vlot en snel door te voeren, zonder al teveel administratieve problemen voor de landbouwers. De toelagerechten konden tijdig worden uitbetaald. Een recent doorgevoerde audit toont dit ook aan: België is er als eerste uit de Europese klas in geslaagd om de unieke bedrijfstoelage correct en tijdig uit te betalen.

De integratie van de ontkoppelde melk- en tabakspremies en de inkomenscompensatie ten gevolge van de beslissingen m.b.t. suiker, wordt eind 2006 afgewerkt.

Het komende jaar wordt werk gemaakt van het wegwerken van elementen uit de MTR-regeling die remmend zijn voor de flexibiliteit op bedrijfsniveau. Dit vraagt in een aantal gevallen een aanpassing van eigen regelgeving, voor andere zal gesleuteld moeten worden aan het Europees kader. Op deze manier wordt al een eerste aanzet gegeven voor de evaluatie (de zogenaamde 'health-check') op Europees niveau in 2008.

De cross-compliance wordt in 2007 verder aangevuld met randvoorwaarden inzake dierenwelzijn. Inmiddels is een evaluatie opgemaakt over de toepassing van de randvoorwaarden in 2005. Daaruit blijkt dat die globaal vrij goed werden opgevolgd. De tekortkomingen die vastgesteld zijn, vormen mee de basis voor de opmaak van het voorlichtingsprogramma van de administratie.

4.2. Investeren is en blijft ons sterkste wapen

“De Vlaamse land- en tuinbouw is gekenmerkt door een vrij intensief gebruik van productiefactoren. Een landbouw die op wereldvlak wil meespelen moet in de eerste plaats concurrentieel zijn. Dit kan via het aanmoedigen van investeringen. In het nieuwe PDPO, net als in het oude zal ik hieraan ruim aandacht besteden en op die manier de nadruk op concurrentie en investering in mijn beleid verder zetten. Hierin speelt het Vlaamse Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) een cruciale rol. “

Op Vlaams niveau beschikken we sinds 1993 over het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) voor de financiële ondersteuning van investeringen en vestigingen van land- en tuinbouwers of hun coöperaties. De activiteiten van het VLIF zijn onderdeel van het Europese plattelandsontwikkelingsbeleid, dat via het PDPO vorm krijgt. De verleende steun gebeurt onder de vorm van kapitaalpremies of rentesubsidies. Het VLIF draait momenteel op volle toeren.

Tabel : Jaarlijks aantal ingediende VLIF-dossiers en overeenkomstig investeringsvolume

Jaar	Aantal ingediende dossiers	Investeringsvolume (euro)
2003	3677	303.990.000
2004	4040	321.085.134
2005	4448	447.831.217
2006 (augustus)	2525	200.276.000

Bron: jaarverslag VLIF

Maatregelen voor investering en vestiging konden via Vlaamse en Europese steun in het kader van het Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO I) worden gefinancierd en uitgevoerd. Het PDPO II-landbouwluk zal evenals het voorafgaande PDPO I de nadruk leggen op de concurrentiekracht van de land- en tuinbouw.

In 2005 werd het toepassingsveld van het VLIF verruimd met de steun voor de agro-voedingssector en voor de omkaderingssector (meer bepaald proeftuinen en proefcentra).

Wat de steun aan de agro-voedingssector betreft, werden in 2005 een 90-tal dossiers ingediend, goed voor een totale uitbetaalde steun van ongeveer 3,5 miljoen euro.

De steun aan de omkaderingssector omvat de Vlaamse subsidies voor structuurverbeteringen van de praktijkcentra. Maximaal 50% van het aanvaarde investeringsbedrag komt in aanmerking. Ruim 1 miljoen Euro werd in 2005 uitbetaald.

Voor beide categorieën zal er in de toekomst gewerkt worden met een gesloten enveloppe en een hieraan gekoppeld call-systeem.

Vanaf januari 2007 zullen in het kader van het VLIF nog 2 belangrijke wijzigingen in voege treden, die reeds door de Vlaamse Regering in de loop van 2006 werden goedgekeurd. Het betreft:

- 1) het optrekken van het maximaal subsidiabel plafond in functie van het aantal behorende vennoten
- 2) het vervallen van de maximumdrempel van 10 arbeidskrachten om in aanmerking te komen voor steun.

Niet enkel via het VLIF wordt er in het kader van het PDPO gestreefd naar een concurrentiële omgeving. Daarnaast gaat in het PDPO ook aandacht uit naar opleiding en vorming. Via het Bedrijfsadviesstelsel voor land- en tuinbouwers (BAS) komt een geïntegreerd advies op maat van het individueel landbouwbedrijf voor steun in aanmerking. Europees ligt vast dat het subsidiebedrag niet meer dan 1.500 euro en 80% van de advieskost mag bedragen. Dit advies dient zich minimaal over de toepasbaarheid van de zogenaamde randvoorwaarden (cross-compliance) op een landbouwbedrijf uit te spreken tesamen met een aantal bijkomende verplichte adviseringsmodules zoals arbeidsveiligheid en bedrijfsoptimalisatie.

Tenslotte wil ik nog wijzen op een andere reële mogelijkheid om de rendabiliteit van een aantal bedrijven te verhogen: diversificatie gericht op het uitvoeren van niet-agrarische activiteiten op land- en tuinbouwbedrijven. Het betreft vooral taken gericht op hoeve- en plattelandstoerisme en recreatie, zorg en hoofdzakelijk binnen de agrarische structuur ook natuur en landschapsbeheer. Naast een economische meerwaarde kunnen deze activiteiten het sociaal draagvlak voor land- en tuinbouw aanzwengelen. Hoeve- en plattelandstoerisme zitten de laatste jaren in de lift. Ook in mijn toekomstig beleid zal ik samen met de bevoegde ministers streven naar het meer ontwikkelingskansen voor het plattelandstoerisme.

4.3. Ook nieuwe marktmogelijkheden kunnen ons versterken

“Een andere manier waarop ik onze sector wil wapenen tegen een grotere concurrentie, betreft het zoeken naar nieuwe marktmogelijkheden. Dit kan via het telen van energiegewassen, die kunnen gebruikt worden als energiebron. Voor de landbouwsector zijn er interessante ontwikkelingskansen weggelegd voor hernieuwbare energie. In mijn beleid wordt dan ook aandacht besteed aan enerzijds het informeren van de landbouwer ivm energiegewassen via demoprojecten en vorming. Anderzijds zoek ik ook naar financiële stimulansen om het telen van energiegewassen aan te moedigen.”

In januari 2006 werd op Agribex een overzicht gegeven van de verschillende initiatieven die ik als minister van landbouw heb ondernomen om de teelt van energiegewassen met oog op de productie van biobrandstoffen ingang te doen vinden.

Een agro-milieumaatregel, beperkt in steun en oppervlakte, wordt gepland voor de productie van nieuwe energiegewassen. Hierbij wordt in eerste instantie het accent gelegd op de duurzame teelt en economisch rendabele verwerking van koolzaad op landbouwbedrijfsniveau. De maatregel is opgenomen in het ontwerp van het PDPO 2007-2013 en zal ter goedkeuring aan de Europese Commissie worden voorgelegd. Ook een toekomstige uitbreiding naar nieuwe andere energiegewassen behoort tot de mogelijkheden.

In overleg met de federale overheid werd in de mogelijkheid voorzien om vanaf 1 april 2006 koolzaadolie accijnsvrij te verkopen aan de eindverbruiker of aan de gewestelijke vervoersmaatschappijen. De federale overheid besliste eveneens om een gedeeltelijke accijnsverlaging door te voeren voor het bijmengen van biobrandstoffen in fossiele brandstoffen. Deze beslissing werd ondermeer gerealiseerd dankzij de continue constructieve samenwerking van de gewestelijke overheden.

4.4. Transparantie en rechtszekerheid als twee voorwaarden voor professioneel ondernemen

“We leven in een informatiemaatschappij, waar informatie heel gemakkelijk toegankelijk is, maar ook zeer snel verandert. Ik vind het van cruciaal belang dat er duidelijk en transparant wordt gecommuniceerd over de toestand van onze sector. Voor het realiseren van een goed landbouwbeleid is het noodzakelijk te beschikken over betrouwbare, op cijfers en onderzoek gebaseerde ondersteuning”.

- We stellen transparant cijfermateriaal ter beschikking

In 2006 is voor de eerste maal een Landbouwrapport opgesteld. De doelstelling van het Landbouwrapport is het weergeven van een gedetailleerde toestand van de Vlaamse land- en tuinbouw en het gevoerde landbouwbeleid op Vlaams niveau. Op deze wijze geeft het Landbouwrapport een onderbouwing van het gevoerde en te voeren landbouwbeleid. Tegelijk is het de bedoeling informatie over de Vlaamse land- en tuinbouw te verstrekken aan de burgers, waardoor het respect en het maatschappelijke draagvlak voor de land- en tuinbouw versterkt kan worden.

De Vlaamse overheid beschikt over een volwaardig landbouwmonitoringnetwerk dat in staat is economische, sociale en milieukundige gegevens op bedrijfsniveau te verzamelen. Op basis van deze gegevens kan de evolutie van de rendabiliteit van de land- en tuinbouwproductie worden opgevolgd als ook van het landbouwkomen en de pariteit. De impact van de landbouwhervormingen en de maatregelen in het kader van het plattelandsbeleid zullen eveneens worden onderzocht. Al deze gegevens zullen in de toekomst tweejaarlijks worden opgenomen in het Landbouwrapport. Om dit effectief te verzekeren zal een decretale basis worden voorzien in het decreet Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij.

Tenslotte worden ook de cijfers mbt de Europese steun aan de sector sinds vorig publiek gemaakt.

- We bieden rechtszekerheid

De aan de gang zijnde afbakening van de natuurlijke en de agrarische structuur moet onze landbouwers meer rechtszekerheid bieden. Vlaanderen is daarvoor ingedeeld in 13 buitengebieden, waarbij Haspengouw-Voeren en Kust-Polders-Westhoek als pilootprojecten fungeren. Bij het afbakeningsproces in ieder buitengebied worden 3 fasen voorzien: een verkenningsfase, een planningsfase en een uitvoeringsfase. De uitvoeringsfase bestaat uit 2 typen van acties:

- de herbevestiging van agrarisch gebied, bij besluit van de Vlaamse Regering;
- het opmaken van ruimtelijke uitvoeringplannen, volgens de daarvoor vastgelegde procedure.

Om gefundeerde keuzes te kunnen maken bij het opstellen van de ruimtelijke uitvoeringsplannen werden de z.g. landbouwgevoeligheidskaarten opgesteld, die als hulpmiddel door de landbouwadministratie worden gebruikt.

Op 17 mei 2006 nam het Vlaams parlement een met reden omklede motie aan over de werkwijze bij de herbevestiging van agrarische gebieden. Op basis van deze motie wordt voor twee derde van de gebieden eensgezindheid nagestreefd over de ruimtelijke visie voor de natuurlijke en agrarische structuur en wordt het inspraak- en overlegproces geëvalueerd en aangepast.

Samen met de Minister van Ruimtelijke Ordening werd gezocht naar verduidelijking en rechtszekerheid i.v.m. landbouwverwante activiteiten in het agrarisch gebied in het kader van de opmaak van typevoorschriften voor nieuwe ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Deel 5: We willen blijven werken aan de ecologische aspecten van een duurzame land- en tuinbouw

“Toekomstgericht handelen in een mondiale omgeving is niet alleen vanuit economisch en sociaal standpunt van belang. Willen we dat onze sector zijn intrinsieke ecologische kwaliteiten kan behouden en verder ontwikkelen, dan moeten we daar allen samen inspanningen voor leveren. Hiermee haal ik een tweede uitdaging van formaat aan voor onze sector. Gezondheid van dieren en planten, een schoon milieu, een inpassing in en instandhouding van het landschap en natuur, zijn allemaal noodzakelijk voor de verdere ontwikkeling van de sector. Willen we dat de generaties van morgen ook blijven beschikken over levensbronnen, een gezond leefklimaat en dito milieu, dan moeten we daar vandaag aan werken.”

5.1. Duurzame ontwikkeling vergt inspanningen

Met de recente hervorming van het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid werd de zgn. cross-compliance ingevoerd. De “cross-compliance” bestaat uit twee soorten van voorwaarden. Wat de eerste reeks voorwaarden betreft, zijn dit bestaande beheerseisen die voortvloeien uit 19 Europese richtlijnen en verordeningen die betrekking hebben op volksgezondheid, diergezondheid, gezondheid van planten, milieu en dierenwelzijn. Deze beheerseisen worden stapsgewijs over een periode van drie jaar ingevoerd. Vanaf 1 januari 2005 gelden de beheerseisen voortvloeiend uit een aantal milieurichtlijnen en de Europese voorschriften met betrekking tot de identificatie en registratie van dieren. Vanaf 1 januari 2006 werd de lijst aangevuld met beheerseisen voortvloeiend uit de gewasbeschermingsrichtlijn, de hormonenrichtlijn, de levensmiddelenverordening, de BSE-verordening alsook de richtlijnen over de kennisgeving van ziekten. De beheerseisen op basis van de dierenwelzijnrichtlijnen zijn vanaf 1 januari 2007 van toepassing.

In tegenstelling tot deze eerste categorie zijn de vereisten van de tweede categorie nieuwe verplichtingen. Het betreft de minimumnormen met het oog op het in goede landbouw- en milieuconditie houden van alle landbouwgrond en met betrekking tot bodemerosie, organische stof in de bodem, bodemstructuur en minimaal onderhoud, met inbegrip van de verplichting tot het behoud van de totale oppervlakte “blijvend grasland”.

Samen met mijn administratie, streef ik ernaar zo veel mogelijk duidelijkheid te scheppen aangaande deze verplichtingen. In een jaarlijkse brochure wordt gepoogd alles zeer duidelijk uit te leggen.

Kijken we naar de toekomst, dan kunnen we nog meer inzetten op de voorlichting en sensibilisering hieromtrent.

5.2. Maar ook hier staat de land- en tuinbouwer niet alleen !

“Met mijn landbouwbeleid streef ik ernaar de landbouwer maximaal de mogelijkheden te geven en de instrumenten aan te reiken om ecologische vereisten (vb Kyoto) te vervullen. Hierbij wil ik de landbouwer optimale begeleiding schenken en optimaal sensibiliseren. Dit doe ik via verschillende maatregelen: het stimuleren van duurzaam investeren via het VLIF, de agromilieumaatregelen in het PDPO en de demonstratieprojecten duurzame landbouw.”

Via wijzigingen in de VLIF-reglementering heb ik het afgelopen jaar het accent gelegd op innovatie en rationeel energiegebruik. Gegevens over het VLIF tonen aan dat vooral investeringen met een duurzaam karakter worden ondersteund. De sector heeft met andere woorden onze ingebouwde opties tot méér duurzame landbouw ontdekt en nuttig geacht. Zo zijn er de ammoniakemissiearme stallen in de varkenshouderij en de investeringen in WKK in de glastuinbouw, waardoor de glastuinbouwer stilaan van energiegebruiker naar energieleverancier evolueert. Bovendien heeft de sector ook de mogelijkheden van zonne-energie ontdekt. Gezien de beschikbare dakoppervlakte in de landbouwsector, verwacht ik hier nog heel wat mogelijkheden op termijn.

Een andere vorm van ondersteuning bied ik via de invulling van de tweede as van het PDPO. De tweede as is gericht op de verbetering van het milieu en van de natuur. Concreet nemen we in het PDPO II, net als in PDPO I opnieuw het pakket “landbouwmilieumaatregelen” op. Via het aanbod van verschillende combinaties van beheerpakketten willen we de professionele landbouwer stimuleren om een extra inspanning te leveren met het oog op het bereiken van een hogere kwaliteit voor natuur en milieu. dan de basismilieukwaliteit voor natuur en milieu. Hiertegenover staan uiteraard financiële compensaties.

In haar doelstelling om de Vlaamse land- en tuinbouw te begeleiden naar een meer duurzame productiewijze maakt de afdeling Duurzame Landbouwonwikkeling gebruik van het subsidiëren van demonstratieprojecten duurzame landbouw. Deze demonstratieprojecten hebben als doel de land- en tuinbouwers te laten kennismaken met technieken die kunnen bijdragen tot een meer duurzame landbouw en ze door demonstraties in de praktijk ingang te doen vinden op onze Vlaamse bedrijven. De relevantie van het onderwerp van het ingediende demonstratieproject als bijdrage tot meer duurzame landbouw dient al door wetenschappelijk onderzoek of meetbare praktijkervaring te zijn aangetoond. Regelmatig wordt een oproep gelanceerd voor het indienen van demonstratieprojecten.

Het departement Landbouw en visserij deed op 4 april 2006 een nieuwe oproep voor het indienen van demonstratieprojecten duurzame landbouw rond vier thema's, namelijk:

- beperking van het nitraatresidu in de vollegrondsgroenteteelt en in de sierteelt;
- beperking van het gebruik en de emissie van gewasbeschermingsmiddelen;
- hoe omgaan met moeilijk na te komen verplichtingen in het kader van lastenboeken uit de dierlijke en plantaardige sector;
- verbeteren van de duurzaamheid en kwaliteit in de dierlijke sector.

Verder wordt er grote aandacht besteed aan onderzoek naar duurzaamheid. De afgelopen jaren werd er intens gewerkt aan het ontwikkelen van indicatoren waarmee de duurzaamheid in de land- en tuinbouw kan gemeten worden. Dit werd gedaan vanuit het project Steunpunt Duurzame Landbouw (STEDULA). Vanaf 1 januari 2007 wordt dit structureel verankerd in het ILVO, zodat de wetenschappelijke activiteiten omtrent duurzaamheid verder kunnen gezet worden .

5.3. Duurzaamheid en kwaliteit gaan hand in hand

“Een kwaliteitsvolle landbouw is een voorwaarde voor een duurzaam behoud van de landbouw. Kwaliteitssystemen zijn dan ook hefboomen voor onze Vlaamse landbouw en het ontwikkelen van deze systemen is van groot belang. Kwaliteit is zowel van belang bij de grondstoffenproductie, de productieomstandigheden in de verschillende schakels van de keten, en bij het eindproduct zelf. Ook de voedselveiligheid draagt bij tot kwaliteitsvolle landbouwproducten. Voor onze sector, die de bikkelharde concurrentie op de wereldmarkt moet trotseren, is kiezen voor nichemarkten van kwalitatief hoogstaande producten met een toegevoegde waarde de boodschap. Kwaliteitsproducten bezorgen onze Vlaamse landbouw immers een competitief voordeel en diversifiëren de markt. De instapdrempel voor deze hoogwaardige kwaliteitssystemen is echter vrij hoog door de hoge eisen aan product en productieproces.”

Basisvoorwaarde van het afleveren van uitstekende producten met meerwaarde betreft uiteraard het starten met kwalitatief hoogwaardig uitgangsmateriaal en dit zowel in de dierlijke als in de plantaardige sector. Wat de dierlijke sector betreft, streven we naar het creëren van kansen om de fokkerij van raszuivere dieren zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. In de plantaardige sector waakt het beleidsdomein Landbouw en Visserij over de certificering van landbouwzaaizaden, groentezaden, aardappelpootgoed, bosbouwkundig teeltmateriaal, teeltmateriaal van fruit- en siergewassen en teeltmateriaal en plantgoed van groentegewassen. Mijn diensten dragen er zorg voor dat de rassen die aangemeld worden voor opname op de Belgische rassenlijst de nodige onderzoeken (naar onderscheidbaarheid, homogeniteit, bestendigheid, aanvaardbare benaming, voldoende landbouwkundige en gebruikswaarde) doorlopen.

Vervolgens besteden wij ook zeer veel aandacht aan het hanteren van milieubewuste en diervriendelijke productiemethodes. Dit werd onder meer in de hand gewerkt door de accenten die werden gelegd bij VLIF-steun voor het bouwen en verbeteren van bedrijfsgebouwen.

Tenslotte werken wij intensief aan de kwaliteit van de eindproducten die worden afgeleverd.

Ook trachten we de productie van landbouwproducten conform specifieke voedselkwaliteitsregelingen te stimuleren. In het kader van het PDPO biedt Europa de mogelijkheid de landbouwer die hierin verder wil gaan dan de vereiste normen, te ondersteunen. Deze steun heeft tot doel de landbouwer te ondersteunen in de extra kosten (instapkosten, deelnamekosten en extra controlekosten) die voortvloeien uit de in deze lastenboeken opgelegde specifieke voorschriften en waarvoor de markt geen volledige beloning biedt. De steun kan enkel gegeven worden voor een aantal vastgestelde communautair regelingen en voor voedselkwaliteitsregelingen die op Vlaams niveau erkend zijn.

5.4. Biologische landbouw blijft een speerpunt

“Ik beschouw de biologische landbouw als een belangrijk onderdeel van het landbouwbeleid, gelet op het duurzame karakter van deze landbouwmethode. Gezien de voortrekkersrol die deze sector voor de gangbare landbouwpraktijk kan blijven spelen, is het voor mij cruciaal dat de bio-sector een leefbare sectorgrootte bereikt. De krachtlijnen van het Vlaamse Actieplan Biologische Landbouw II worden dan ook bevestigd. “

Het beleid voor biologische landbouw voor Vlaanderen werd in 2000 in een Actieplan geconsolideerd. Hiermee wordt de sector financieel en beleidsmatig ondersteund. In het actieplan Biologische Landbouw II werden nieuwe accenten gelegd. In 2005 besteedde de Vlaamse overheid bijna 3 miljoen euro aan biolandbouw. De belangrijkste actie is de hectaresteen. De producenten in hoofd- en nevenberoep die zich voor minimum vijf jaar verbinden om de biologische productiemethode op hun percelen toe te passen, hebben recht op een vergoeding om de bijkomende omschakelingskost en de eventueel verminderde opbrengst mee te compenseren.

Naar de toekomst toe blijven we hameren op het belang van professionalisme in de sector enerzijds en streven we er anderzijds naar om de versnippering van de middelen te reduceren. We zullen ook het initiatief nemen om de controlekosten te verminderen. PDPO II neemt, net als het voorafgaande PDPO opnieuw de maatregel 'opleiding in de biologische landbouw' op.

Deel 6: We lanceren professionalisme als dé rode draad voor het beleid

“Onze sector staat voor enkele uitdagingen van formaat, waaronder het openmaken van de markten de grootste is. Enkel een professionele land- en tuinbouw kan de toekomstige uitdagingen aan. Een professionele aanpak draagt immers bij tot economische vooruitgang, anderzijds is het de enige manier om vlot in te spelen op een aantal maatschappelijke verzuchtingen. De toekomst ligt in de handen van professionele boeren en tuinders. De omvang of aard van het bedrijf doet er dan niet toe: toekomst is er voor kleine en voor grote bedrijven, voor traditionele of biologische, actief of niet actief in verbreding, voor deeltijds of voltijds werkende, ... zolang ze maar professioneel te werk gaan!”

6.1. Klemtoon op permanent onderzoek en doorstroming van innovatieve kennis

“Met de Lissabondoelstellingen wordt getracht om van Europa één van de meest dynamische economieën te maken en dit vooral via het stimuleren van hoogstaand onderzoek en ontwikkeling. Ook professionalisme in de Vlaamse landbouw gaat mijns inziens hand in hand met permanent onderzoek en ontwikkeling en met innovatieve kennis die voldoende kan doorstromen naar de sector. Om het Vlaamse landbouwonderzoek in zijn geheel te stroomlijnen, heb ik nieuwe structuren en netwerken opgericht. Belangrijk zijn de mogelijkheden die ik heb gecreëerd om de onderzoeksresultaten en kennis voldoende te laten doorstromen naar de sector.”

Vanuit het vroegere Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek (CLO) en het Centrum voor Landbouweconomie (CLE) zag het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) het levenslicht. De taken en doelstellingen van de instelling werden vastgelegd in een beheersovereenkomst. Op die manier beschikken we over een stevige eigen instelling om aan toegepast onderzoek in land- en tuinbouw te doen.

Het netwerk van praktijkcentra heeft als doelstelling om innovatieve kennis uit het onderzoek te verspreiden naar de land- en tuinbouwers. Via een aanpassing aan het VLIF kunnen praktijkcentra investeringsondersteuning krijgen.

Er werden zeven coördinatiecomités, één per sector, opgericht met de bedoeling de onderzoek- en voorlichtingsactiviteiten van de deelnemende praktijkcentra op elkaar af te stemmen. De vijftien betrokken praktijkcentra werkten voor de eerste periode 2005-2009 vijfjarenplannen uit, waarin ze hun onderzoeksintenties voor de komende vijf jaar voorlegden.

Er mag gesteld worden dat de afstemming van het praktijkonderzoek en de samenwerking tussen de praktijkcentra positief evolueren. De onderzoeksprogramma's van de praktijkcentra worden op elkaar afgestemd om te komen tot een zo efficiënt mogelijk gebruik van de beschikbare middelen, zonder nodeloze overlappingsen.

Er zijn in Vlaanderen ook in de dierlijke sector diverse centra die zich bezig houden met praktijkonderzoek, maar vaak zijn dit lokale initiatieven. Een grotere coördinatie tussen de verschillende spelers en een grotere samenwerking in een projectmatige aanpak zou kunnen leiden tot een grotere efficiëntie en wellicht een betere besteding van middelen.

Ik heb daarom de administratie opdracht gegeven om een inventarisatie te maken van het landschap van het praktijkonderzoek in Vlaanderen in de dierlijke productie. Er werd tevens gevraagd naar hun bereidheid meer samen te werken in een meer gecoördineerde aanpak.

In de loop van 2007 moet deze gecoördineerde aanpak zijn eerste vruchten opleveren.

Het is duidelijk dat de overheid hierbij een stimulerende en ondersteunende maar zeker geen dwingende rol wil spelen.

6.2. Samen blijven we sterk staan !

“De ontwikkeling van landbouw op regionaal en lokaal niveau hangt immers sterk af van de mate waarin wordt samengewerkt tussen primaire partners onderling en tussen partners in de keten.”

Coöperaties in de Vlaams land -en tuinbouw zijn sterk uitgebouwd. De coöperatieve zuivelsector heeft in Vlaanderen een marktaandeel van ruim 50%. Bij de coöperatieve fruit- en groenteveilingen bedraagt dit ruim 85%. In de diepvriesgroentesector is in 2005 mede onder impuls van de landbouworganisaties en mijn administratie de telersvereniging INGRO opgericht. Intussen heeft INGRO een operationeel programma ingediend voor de periode 2008-2012 en zal deze nieuwe telersvereniging nog dit jaar definitief erkend worden.

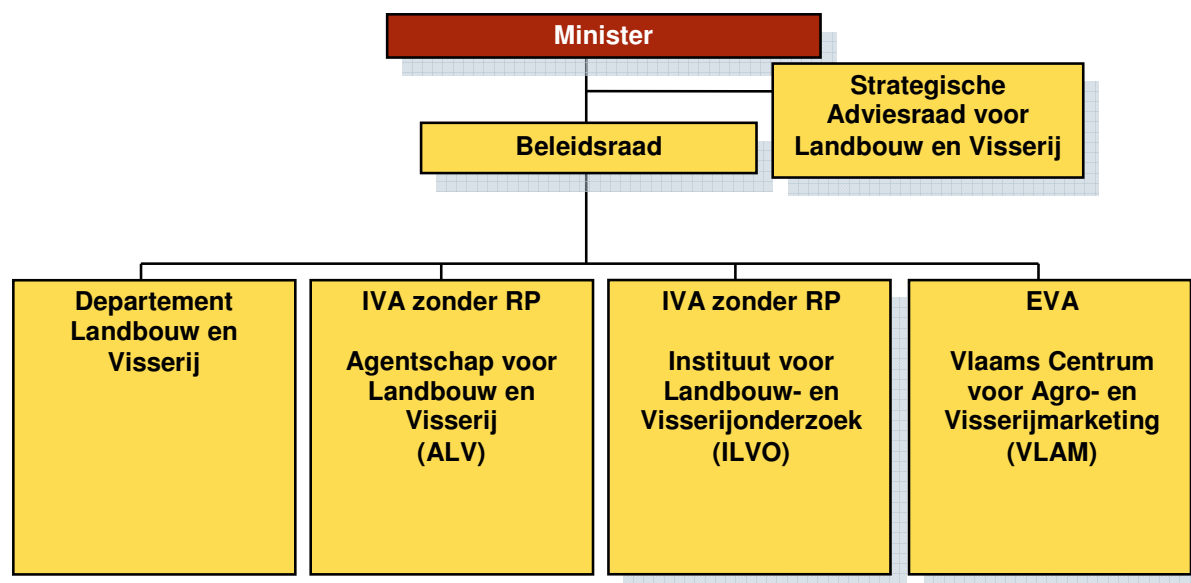
Voor machinerings, de coöperaties van landbouwers voor aankoop en beheer van een machinepark, voorziet het beleid in steun via het VLIF. Gemiddeld worden hier jaarlijks 12 aanvraagdossiers voor ingediend.

Vanuit het beleid doen wij inspanningen om de coöperatieve samenwerking nog te bevorderen. In deze optiek werd een actieplan Landbouwcoöperaties opgezet, dat voorziet in een aantal actiepunten die er onder meer op gericht zijn de discriminatie van samenwerkingsverbanden in de regelgeving weg te nemen, om de kennis over samenwerking in de sector te vergroten, om een gedragscode voor coöperaties op te stellen. Ook wordt aandacht besteed aan een goede communicatie tussen de leden en hun achterban. Tegen het eind van het jaar zal ik dit plan naar buiten brengen.

6.3. De overheid als professionele partner voor de professionele landbouw

“Een professionele landbouwer heeft nood aan een professionele partner die het beleid uitstippelt. Cruciaal is hierbij dat we streven naar een duidelijke en logische structurering van de administratie, die op een efficiënte en transparante manier te werk kan gaan voor de land- en tuinbouw en die de voeling met de sector als één van haar kernopdrachten beschouwt. De reorganisatie van het beleidsdomein Landbouw en Visserij, die op 3 juni 2005 de goedkeuring van de Vlaamse Regering heeft gekregen onder de noemer BBB of beter bestuurlijk beleid is hiervan de meest zichtbare actie. Het volledige landbouw- en visserijbeleid werd samengebracht onder de bevoegdheid van één minister, zodat dit beleid op een coherente wijze kan worden gevoerd. De landbouwer is hier op meerdere vlakken rechtstreeks bij gebaat.”

Het organigram van het beleidsdomein Landbouw en Visserij ziet er in grote lijnen als volgt uit:

Op 17 maart 2006 keurde de Vlaamse Regering het besluit betreffende de operationalisering van het beleidsdomein Landbouw en Visserij met inwerkingtreding vanaf 1 april 2006 goed. Concreet zijn er vier entiteiten. Binnen de entiteiten wordt de organisatiestructuur zodanig ingedeeld dat de processen op de meest effectieve en efficiënte wijze kunnen gerealiseerd worden. In dit kader werden bijvoorbeeld de afdelingen Voorlichting en Duurzame Landbouw samengebracht zodat de voorlichtings- en naschoolse vormingsactiviteiten voor de landbouwers vanuit één afdeling georganiseerd en opgevolgd worden. De controles op de bedrijven worden eveneens beter gecoördineerd wat leidt tot een vermindering van het aantal controles en een verlaging van de administratieve last voor de landbouwers. De buitendiensten van de verschillende entiteiten worden gehuisvest op één locatie per provincie van waaruit één landbouwloket georganiseerd kan worden.

Het departement Landbouw en Visserij, dat voornamelijk belast is met beleidsvoorbereiding en -ondersteuning, beoogt een duurzame landbouw en visserij in Vlaanderen en wil dit bereiken door:

- het ontwikkelen, opvolgen en evalueren van het landbouw- en visserijbeleid op Vlaams vlak in het internationaal, Europees, Belgisch en regionaal kader;
- het aansturen en opvolgen van de beleidsuitvoering die toevertrouwd wordt aan de agentschappen.

Het departement bestaat uit 4 afdelingen:

- Landbouw- en Visserijbeleid met de dienst Zeevisserij als buitendienst;
- Duurzame Landbouwontwikkeling met buitendienst;
- Monitoring en Studie met buitendienst.
- Managementondersteunende Dienstverlening

Het Agentschap voor Landbouw en Visserij, waar de beleidsuitvoering gebeurt, heeft als missie het tijdig, correct en efficiënt uitvoeren van maatregelen die op Europees en Vlaams niveau voor de landbouw en visserij worden genomen op het vlak van het markt- en inkomensbeleid, het structuurbeleid, het agrarische plattelandsbeleid en het productkwaliteitsbeleid, met het oog op het stimuleren van een duurzame landbouw en visserij in Vlaanderen.

Het ALV heeft 4 afdelingen:

- Procesondersteuning;
- Markt -en Inkomensbeheer met buitendienst;
- Structuur en Investerings met buitendienst;
- Productkwaliteitsbeheer met buitendienst.

Het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek draagt bij tot het uitvoeren en coördineren van beleidsonderbouwend wetenschappelijk onderzoek en dienstverlening met het oog op een duurzame land- en tuinbouw en visserij in economisch, ecologisch, sociaal en maatschappelijk perspectief. Steunend op technisch wetenschappelijke en sociaal wetenschappelijke disciplines, zal het ILVO daarvoor de kennis opbouwen die nodig is voor de verbetering van productiemethoden, voor de bewaking van de kwaliteit, voor de veiligheid van de eindproducten en voor de verbetering van beleidsinstrumenten als basis van sectorontwikkeling en plattelandsbeleid. Het Instituut zal het beleid, de sectoren en de maatschappij hierover regelmatig informeren.

Het ILVO bestaat uit 4 eenheden:

- Plant;
- Dier;
- Technologie en Voeding;
- Landbouw en maatschappij.

Het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) werkt in opdracht van de Vlaamse Regering en het bedrijfsleven, vertegenwoordigd door de sectorgroepen. Het actieterrein is zowel het binnenland als het buitenland. VLAM ontwikkelt zijn activiteiten in actieve samenwerking tussen zoveel mogelijk schakels in de keten. Het verzorgt de marketing van de producten en diensten van de Vlaamse landbouw, tuinbouw, visserij en agro-alimentaire sector. Hiervoor betalen de sectoren bijdragen of stelt de overheid middelen ter beschikking. Het beoogt de afzet, de toegevoegde waarde, de consumptie en het imago van deze producten te bevorderen. Op die manier wenst het bij te dragen tot leefbare en duurzame sectoren in het belang van alle actoren in de keten en van de Vlaamse agrarische producent in het bijzonder.

6.4. We pakken de administratieve last aan

“Ik ben me er terdege van bewust dat de landbouwers tengevolge van Europese, federale en Vlaamse regelgeving met een zware administratieve last worden geconfronteerd. Deze administratieve last mag een professioneel management van een landbouwbedrijf niet in de weg staan. Ik streef er als verantwoordelijke voor het landbouwbeleid dan ook naar dat er op een gestructureerde manier administratief vereenvoudigd kan worden.”

Nog dit jaar zal er een meting worden verricht, met als doel de verschillende bronnen van regelgeving en van administratieve lasten in kaart te brengen en te meten. Op basis hiervan kan gekeken worden hoe de vereenvoudiging kan worden aangepakt. Klemtoon zal liggen op het opsporen van vereenvoudigingsmogelijkheden, evenals het opsporen van informatie-verplichtingen die kunnen worden afgeschaft.

In het kader van de administratieve vereenvoudiging wordt gestreefd om diverse aangiftes tot één enkele aangifte te herleiden. Een heel belangrijke stap voor de unieke aangifte is de éénmalige perceelsregistratie. Doelstelling van mijn beleid terzake is het integreren van de aangiftes van landbouwpercelen die tot op vandaag enerzijds bij het Agentschap voor Landbouw en Visserij gebeurt omwille van de bedrijfstoelage en de randvoorwaarden en anderzijds bij de Vlaamse Landmaatschappij in het kader van het mestdecreet. ALV neemt hierin de taak van de registratie op zich. Het Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem van ALV wordt dan het referentiebestand voor de identificatie van de landbouwers, de registratie van de referentiepercelen en het beheer van toeslagrechten.

Streefdoel is dat de éénmalige perceelsregistratie zo snel mogelijk voor heel Vlaanderen kan worden doorgevoerd. Momenteel wordt in de werkgroepen hard gewerkt rond het opstellen van gemeenschappelijke definities voor het Mestdecreet en de besluiten op basis waarvan de toeslagrechten worden uitbetaald. Ook alle hieraan gekoppelde regelgeving, registraties en interne processen moeten hieraan worden aangepast. Er wordt bovendien samengewerkt met Coördinatiecel Vlaams e-government, het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen en de Kenniscel Wetsmatiging.

HOOFDSTUK II. VISSERIJ

1. Een negatieve conjunctuur noodzaakt structurele ingrepen.

Waar het met de Vlaamse landbouw economisch zeer goed gaat, gaat het de visserij minder voor de wind. De Vlaamse zeevisserijsector bevindt zich in een periode van laagconjunctuur. Ondanks de gedrevenheid van reders en bemanning resulteren de gepresteerde inspanningen niet in het verhoopte rendement. De rendabiliteit van de zeevisserijvloot is geruime tijd negatief, als gevolg van de stijgende gasoliekosten, die slechts ten dele worden gecompenseerd door een betere prijsvorming voor de visserijproducten. Bovendien lopen de vangstmogelijkheden terug als gevolg van de toestand van de visbestanden en de daaruit volgende vangstbeperkingen in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB). De roep om een ecologisch verantwoorde visserij verhoogt daarenboven de druk op de sector.

“Ik ben er als minister van Visserijbeleid van overtuigd dat enkel structurele maatregelen onze visserijsector nieuw leven kunnen inblazen. Zo streef ik naar de aanpassing van het vergunning- en quotabeleid en het behoud van de vangstmogelijkheden. Verder wil ik de mogelijkheden scheppen voor een verreгаande innovatie van het Vlaamse visserijgebeuren. Het onderzoek naar en de implementatie van alternatieve visserijtechnieken moeten leiden tot een economisch rendabelere vlootsamenstelling en een ecologisch duurzamere visserij dan de huidige boomkorvisserij die door ruim 90% van de Vlaamse vissers toegepast wordt. De ontwikkeling en toepassing van objectieve en verfijnde kwaliteitscriteria voor visserijproducten en hun bewaring en de doorstroming van de aanbevelingen via informatierondes aan de sector moeten er toe bijdragen dat de visserijproducten op alle vlakken naar waarde geschat worden.”

2. De eerste stappen richting een hervorming zijn gezet

“Met het oog op het nemen van structurele maatregelen en gelet op de grote malaise in de visserijsector werd in augustus 2005 een Task Force in het leven geroepen. Deze Task Force bestaat enerzijds uit afgevaardigden van de visserijsector (Rederscentrale, de Stichting Duurzame Visserijontwikkeling, de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven) en anderzijds de Vlaamse overheid (administratie en onderzoek) en krijgt ondersteuning van Policy Research Corporation. De Task Force heeft een globaal actie- en herstructureringsplan voor een duurzame Vlaamse zeevisserijsector uitgewerkt. In de lijn van dit plan wil ik dan ook komend werkjaar de talrijke uitdagingen in de visserijsector aanpakken. De eerste stappen heb ik reeds gezet: zo werd het vlootbeleid, de sloopregeling en de quotaregeling bijgesteld. Tevens heb ik in het onderzoek de klemtoon gelegd naar alternatieve vistechneken en de optie van maricultuur.”

2.1. Een vernieuwd vlootbeleid

Eind 2005 werd een belangrijke stap richting een vernieuwd vlootbeleid gezet. Dit werd gedaan door het nemen van het besluit van 16 december 2005 tot instelling van een visvergunning en houdende tijdelijke maatregelen voor de uitvoering van de communautaire regeling inzake de instandhouding en de duurzame exploitatie van de visbestanden. Dit vernieuwd beleid is er op gericht een vloot te creëren die in evenwicht is met de haar toegewezen quota en bovendien in capaciteit voldoet aan de opgelegde referentieniveaus. Het besluit voorziet in een vervanging van alle bestaande visvergunningen door Vlaamse visvergunningen. Het besluit maakt mogelijk om motorvermogens van bestaande vaartuigen samen te

voegen waarbij de maximale motorvermogensgrens wordt opgevoerd van 957 kW tot 1200 kW. Op deze wijze blijft het vermogen van de vloot behouden maar vermindert de tonnage van de vloot. Sinds de verhoging van de maximale motorvermogenslimiet, verdwenen een 7-tal vaartuigen door samenvoeging, samen 937 GT. In het besluit werd tevens de mogelijkheid opgenomen om te starten met een kustvisserssegment zodat ook het kleine vlootsegment voldoende toekomstperspectieven kan behouden. Reders van vaartuigen van maximaal 70 GT, die zeereizen van maximaal 24 uur verwezenlijken, kunnen hun vaartuig inschrijven in het kustsegment. Mits inlevering van het recht om motorvermogens samen te voegen gedurende 5 jaar, gelden voor deze eenheden quasi geen vangstbeperkende maatregelen meer.

2.2. Sloopregeling

Met een herstructurering van de vloot beoogt de Vlaamse regering een beter evenwicht tussen de vangstmogelijkheden en de visserijcapaciteit te creëren. Na de kleine sloopactie einde 2004, waarbij 4 eenheden, tesamen 711 GT aan de vloot tegen 2,4 miljoen euro werden onttrokken, heeft de Vlaamse Regering op 3 juni 2006 haar goedkeuring gegeven om in 2006 10 vaartuigen, 7 grote en 3 kleine, goed voor \pm 7.000 kW, 2.500 GT en 8 miljoen euro tussenkomst (waarvan de helft door Europa werd gefinancierd) definitief uit de visserijvloot te schrappen.

Samen met de samenvoeging is het aantal vaartuigen met 21 en de globale brutotonnage met 4.200 GT, ongeveer een vijfde, gereduceerd, wat leidt tot verruimde kansen voor de resterende 105 vaartuigen.

2.3. Het quotabeleid

Na een grondige analyse van het quotabeleid en een diepgaande algemene bevraging van de reders werd het quotabeleid bijgestuurd. Voor het visseizoen 2006 kunnen de reders kiezen voor toetreding tot het project individuele quota gebaseerd op hun vangstaandeel in 2004 en 2005 geprojecteerd op de beschikbare quota 2006, of voor een geharmoniseerd collectief benuttingssysteem.

Hierin worden meer bestanden voor een bepaalde periode verdeeld op kW-basis, terwijl voor andere bestanden toewijzingen op zeereisbasis gelden. Extra flexibiliteit werd ingebouwd. Mits inlevering van zeedagen kunnen bijkomende vangstmogelijkheden worden verworven.

2.4. Onderzoek naar alternatieve vistechnieken

Het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) – Eenheid Dier – Visserij onderzoekt zowel de economische als de ecologische problemen in de Vlaamse visserij en tracht hiervoor structurele oplossingen te vinden. Het onderzoek spitst zich o.a. toe op het zoeken naar technische aanpassingen aan de boomkor om de milieu-impact te verminderen. Technische aanpassingen aan de boomkor kunnen en moeten op korte termijn een aanzet geven om de boomkor meer soort- en lengteselectief te maken. De resultaten zijn positief en kunnen de Vlaamse visser op korte termijn helpen om kort op de bal te spelen. Dit is echter ontoereikend om van de boomkor een milieuvriendelijke en rendabele visserijmethode te maken.

Op middellange tot langere termijn dringt een gedeeltelijke overschakeling naar verschillende, duurzame visserijmethodes zich op. De dubbele kwetsbaarheid van de sector, namelijk door specialisatie naar doelsoort en naar toegepaste visserijmethode, kan door een dergelijke diversificatie en overschakeling naar minder energieverslindende en meer milieuvriendelijke visserijen soelaas brengen voor de Vlaamse visser. Op korte tot middellange termijn biedt een al dan niet gedeeltelijke overschakeling op alternatieve sleepnetvisserij een oplossing die toegepast kan worden binnen randvoorwaarden als

vaartuigkarakteristieken, doelsoorten en visgronden, bv. door de introductie van plankenvisserij op de bestaande boomkorvaartuigen. Tegelijk kan de introductie van verfijnde elektrische visserij op garnaal, gecombineerd met boven in plaats van in de bodem vissen en een iets grotere maaswijdte, de huidige enorme bijvangsten aan juveniele vis zoals tong, schol en schar en andere organismen, die deel uitmaken van de voedselketen, reduceren. Het behoud van zoveel mogelijk juveniele vis kan de stocks op een natuurlijke wijze laten groeien. Op langere termijn zal onderzocht worden of de introductie van passieve visserij een realistisch alternatief is dat technisch en economisch haalbaar is. Deze visserijen verbruiken minder brandstof en spelen beter in op de bescherming van het milieu door hun typisch vangstmechanisme.

Een economische analyse is momenteel gestart om na te gaan in hoeverre de bedrijfseconomische problemen door diversificatie en andere visserijmethodes kunnen worden verholpen. Aan deze studie is een parallel ecologisch en technisch luik gekoppeld. Deze gaan na of alternatieve visserijen überhaupt mogelijk zijn en of ze effectief ook milieuvriendelijker zijn. De combinatie van dit drieluik vormt de ultieme aanzet om van de Vlaamse visserij een innovatieve, duurzame activiteit te maken.

2.5. Onderzoek naar de optie van maricultuur

Maricultuur in Vlaanderen is vrijwel onbestaand, maar recente experimenten hebben aangetoond dat hiervoor een toekomst bestaat, waarbij sectoren, zoals varkens-, glasteelt en kustvisserij, kunnen converteren naar maricultuur aan land of in zee. Het onderzoek in Vlaanderen spitst zich toe tot drie specifieke speerpunten:

- 1) Schelpdierkweek in zee, waarbij de overstap van experimentele kweek met oesters en hangmosselculturen naar commerciële activiteit al is verwezenlijkt;
- 2) Maricultuur van commercieel belangrijke vis- en schaaldiersoorten met “state of the art” recirculatietechnieken en polyculturen, waarbij de tong als model staat;
- 3) Restocking en open zeeboerderijen, waarbij gekeken wordt om met, aan land, gekweekte vis natuurlijke visbestanden te laten aangroeien, meer bepaald op specifieke locaties waar vissen aggregeren, zoals zeebaarzen en kreeften op kunstriffen en wrakken. Door het geven van bepaalde stimuli kunnen de uitgezette dieren op deze locaties gehouden worden en bevist worden met alternatieve visserijmethoden.

3. Maar mijn werk is nog lang niet af: aandachtspunten voor de toekomst.

“De toekomst van de visserij zit vol uitdagingen en aandachtspunten waaraan ik zal werken. Concreet zie ik zeven uitdagingen in de sector, waar ik de nodige ondersteuning zal bieden.”

Ten eerste zijn er stimulansen gecreëerd voor de visverwerking. In 2005 heb ik immers het toepassingsgebied van het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector verruimd naar de visverwerkende sector en de omkaderingssector voor de visserij. De organieke reglementen voor de betoelaging van investeringen in deze sectoren zijn in uitwerking.

Ten tweede zal ik een efficiëntere organisatie van de afzet bewerkstelligen. Het werken aan een betere samenwerking tussen de verschillende Vlaamse visveilingen is hierbij het oogpunt.

Ten derde is ook een optimale communicatie bevorderlijk voor de sector. Zo zal ik er naar streven de samenwerking te verbeteren tussen alle actoren in de Vlaamse visserij: de dienst Zeevisserij, het ILVO-Visserij, de Stichting Duurzame Visserijontwikkeling en de reders.

Ten vierde zie ik een uitdaging in de aquacultuur: tongkweek en mosselkweek kunnen op professionele schaal worden georganiseerd. Ik zal kijken om het ILVO-Visserij-onderzoeksinstrument in te zetten om hiervoor wetenschappelijke en technologische ondersteuning te bieden;

Ten vijfde wil ik ook ondersteuning bieden voor een meer performante vorming waarbij uitgaande van een algemene vorming jongeren de mogelijkheid geboden wordt om vanaf 16 jaar een specialisatie te volgen in een formule van deeltijds werken en leren. De basis hiervoor is gelegd maar moet nog verder uitgewerkt te worden. In dit verband zal ik ook de samenhang tussen het Fonds voor de scheepjongens en het onderwijsbeleid verder uitklaren.

Ten zesde zal op termijn moeten worden gewerkt aan een nationaal strategisch plan mbt tot het Visserijfonds dat op Europees vlak werd ingesteld met het oog op het subsidiëren van maatregelen voor het herstel en het behoud van het concurrentievermogen en voor de ondersteuning van een milieuvriendelijke visserij.

Ten zevende zal ik streven naar een structurele bestending van de datacollectie met betrekking tot de zeevisserij, de aquacultuur en de visverwerkende nijverheid, ter ondersteuning van het GVB. Het Europees financieel kader voor voornoemde datacollectie (periode 2007-2013) werd in mei 2006 vastgelegd middels verordening nr. 861/2006, houdende Communautaire Financieringsmaatregelen voor de Tenuitvoerlegging van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid en op het Gebied van het Zeerecht. Momenteel wordt, zowel binnen de Europese Commissie als binnen onafhankelijke expertencolleges, gewerkt aan de technische invulling van deze verordening. Het is de bedoeling van de Vlaamse Regering om binnen de huidige legislatuur een structurele oplossing uit te werken voor de Vlaamse invulling en cofinanciering van deze onderzoekstaken, die een essentieel onderdeel uitmaken van de wetenschappelijke onderbouwing van het GVB. In de begroting 2007 wordt hiertoe de eerste aanzet gegeven.

HOOFDSTUK III. PLATTELANDSBELEID

“Als Vlaams Minister bevoegd voor het Plattelandsbeleid streef ik een duurzame, geïntegreerde en gebiedsgerichte ontwikkeling van het platteland na. Deze aanpak heb ik tot nu toe in mijn beleid toegepast en is ook de weg die ik voor de toekomst van het Vlaamse platteland weggelegd zie en bijgevolg wil verderzetten. Hierbij zal opnieuw de klemtoon worden gelegd op het zogenaamde “bottom-up” karakter van het platteland: lokale krachten en lokale ontwikkelingsdynamieken, evenals natuurlijk en vooral menselijk potentieel zijn aanwezig op het platteland. Initiatieven tot ontwikkeling van het Vlaamse platteland kunnen van onderuit worden gestuurd en gedragen. Bijgevolg mag de ontwikkeling van het platteland dus niet alleen vanuit de Vlaamse overheid worden gestuurd, maar moeten er maximaal kansen gegeven worden aan de lokale actoren en krachten. “

Het komende werkjaar 2007 vormt een belangrijk jaar. Niet alleen gaat het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg (IPO) zijn tweede werkingsjaar in, ook de pilootprojecten 2006 kennen een verdere uitvoering en bovendien gaat de nieuwe programmaperiode 2007-2013 voor Europese programma's van start. Voor het beleid in het aankomende jaar, kan ik terugvallen op de ervaringen opgebouwd in het afgelopen jaar. In de begroting voor 2007 heb ik 1,4 miljoen Euro extra middelen voorzien. Dit zal vooral voor de co-financiering van het PDPO II worden gebruikt en voor enkele projecten van geïntegreerd plattelandsbeleid.

1. De structuren: bestendinging van de afdeling Platteland en het IPO

Voor het Vlaamse plattelandsbeleid beschikken we over een administratie en een overlegorgaan. De afdeling Platteland van de VLM, zal ook komend werkjaar weer haar volle krachten aanwenden om het plattelandsbeleid te implementeren.

Het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg, dat in 2005 boven de doopvont werd gehouden, vierde in 2006 zijn eerste verjaardag als overlegplatform rond knelpunten waarmee het platteland wordt geconfronteerd. Na één jaar hard werk in de werkgroepen kan er worden teruggeblikt op een repertorium van een aantal afgewerkte en kwalitatieve beleidsadviezen en een aantal in de maak zijnde adviezen, die oplossingen en suggesties aanreiken voor knelpunten op het platteland als collectieve ruimte, woon- en werkruimte. Deze adviezen werden opgesteld via de samenwerking op Vlaams, provinciaal en gemeentelijk vlak en raken inhoudelijk aan meerdere beleidsdomeinen. Tevens werd er afgetoetst hoe de betreffende adviezen kunnen bijdragen tot het beleid van de Vlaamse Regering. Hiertoe werden de goedgekeurde IPO-adviezen aan de Vlaamse Regering meegedeeld. Voor het advies “logiesbedrijven op het platteland” werd op Vlaams interkabinettair niveau gezocht hoe concreet aan het advies uitvoering kan worden gegeven. De Vlaamse Regering heeft akte genomen van een mededeling op de Vlaamse Regering en elk bevoegde Minister belast met de uitvoering. In het komende jaar 2007 zal hierrond concreet verder gewerkt worden.

De uitdaging voor de toekomst ligt er in om verder te werken aan kwaliteitsvolle adviezen, om na te gaan hoe de betreffende adviezen een bijdrage kunnen leveren aan het beleid op verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse Regering en op welke manier de verschillende bestuursniveaus bij de uitvoering ervan betrokken kunnen worden. Tevens werd het IPO lichtjes bijgestuurd, waardoor de kansen op efficiënte werking verhogen. Uitdaging zal zijn deze kans te benutten. Tenslotte zal het huishoudelijke reglement formeel worden goedgekeurd.

2. Het beleid: de Pilotprojecten 2006-2007

Een dynamiserende factor van het plattelandsbeleid is de concrete, projectgerichte manier waarop het platteland wordt benaderd. Afgelopen jaar was immers hét jaar van de pilotprojecten op het vlak van plattelandsbeleid. Concreet werden er drie projecten opgestart en ondersteund vanuit Plattelandsbeleid, die het komende werkjaar hun verder verloop en uitvoering zullen kennen.

Het pilotproject “*de Merode*” brengt de verschillende partners die actief zijn in de omgeving van de bossen van de Merode samen rond de tafel om na te denken over een lokaal gedragen ontwikkelingsvisie en plan voor het gebied. Het getuigt van een grote dynamiek dankzij de stuurgroep, waarin de partners zetelen. Om op korte tijd iets te realiseren en de betreffende dynamiek zichtbaar te maken voor de buitenwereld, werden een aantal korte-termijn acties gerealiseerd, de zogenaamde quick wins. Het komende jaar zullen deze projecten hun uitvoering krijgen. Tevens zal een integraal plan worden opgesteld, dat de ontwikkelingsvisie van het gebied zal inhouden.

Het project “*Buurtwinkel in een Landelijke Omgeving*”, dat zowel op korte als op langere termijn een antwoord moet bieden aan de toenemende druk op de buurtwinkel in een landelijke omgeving, kreeg het startschot. Concreet richt ik me hiermee naar creatieve, vernieuwende ideeën om de toenemende economische druk waarmee de lokale handelaar op het platteland wordt geconfronteerd te kenteren. Een stimulans zal worden gegeven aan projecten die de buurtwinkel een nieuw elan kunnen geven. Vernieuwende, creatieve projecten die de buurtwinkel opnieuw meer levenskracht kunnen toewijzen zullen ten uitvoer kunnen komen door de steun vanuit Plattelandsbeleid en zullen als ‘best practice’ inspirerend moeten werken.

“Wat zijn de troeven van *de hoppeteelt in de 21 eeuw*”, is de kernvraag die door het pilotproject rond hop zal beantwoord moeten worden. Dit project bestaat uit 3 luiken en gaat na wat de economische waarde van de hop nog is, evenals de identiteitsbepalende waarde en de toeristisch-recreatieve waarde ervan. Een projectgroep, samengesteld uit verschillende actoren, en onder professionele medewerking van het POVLT, voerde reeds de bevragingen van het economische luik uit. In wat volgt, zal een strategisch plan worden opgemaakt om het aanbod hop door de hoppelers en de vraag bij de brouwers beter op elkaar af te stemmen. Eveneens zullen de twee andere luiken verder worden uitgewerkt.

Ook voor 2007 zal worden gekeken om één of meerdere pilotprojecten uitvoering te laten vinden. Zo wordt gedacht aan een project om de actiebereidheid van lokale bewoners en verenigingen in plattelandsdorpen te versterken

We plaatsen het accent in de toekomst nog steviger op communicatie en op het uitdragen van het actiegerichte karakter van het platteland. Een DVD waarin een aantal plattelandsprojecten concreet in de kijker worden geplaatst zal hiervan een eerste aanzet zijn. Hierbij hopen we ook inspirerend te werken met het oog op de projecten die kaderen binnen de toekomstige Europese programma's. Platteland voor iedereen!

3. Het beleid: plattelandsmaatregelen van PDPO II

In 2006-2007 staat het plattelandsbeleid in Vlaanderen voor een belangrijke uitdaging. Waar PDPO I in oktober 2006 afloopt, start PDPO II in januari 2007 het nieuwe Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling voor Vlaanderen. Voor deze nieuwe programmaperiode 2007-2013 schetst de Europese Verordening 1698/2005 één Europees kader en één fonds. Wel is het zo dat de Europese middelen teruggeschroefd zijn ten opzichte van de vorige periode, maar dankzij extra Vlaamse middelen kunnen de projecten toch een volwaardige uitvoering krijgen. Waar hoofdstuk 9.3.9. in PDPO I de maatregelen bevatte voor een geïntegreerd plattelandsbeleid, voorziet het nieuwe programma in plattelandsmaatregelen ondergebracht in 4 assen, waarbij assen 3 en 4 het belangrijkste zijn voor het eigenlijke plattelandsbeleid. De maatregelen van as 3 voorzien in maatregelen voor de verbetering van de kwaliteit van het leven op het platteland en voor diversificatie van de rurale economie. Nieuwe maatregel is hierbij 'intermediaire dienstverlening'. Terwijl in PDPO I de provinciale overheden grote verantwoordelijkheden hebben opgenomen bij het concretiseren van de plattelandsmaatregelen, zijn deze nog meer de partners van het plattelandsbeleid in het PDPO II, als intermediaire overheden. De Vlaamse overheid treedt dan vooral faciliterend en kaderstellend op. De maatregelen zullen deels worden uitgevoerd als provinciale projecten. Deels zullen ook de Plaatselijke Groepen in het kader van LEADER gebiedsgericht uitvoering geven aan de betreffende maatregelen, zij dit laatste onder toezicht van de provincies, die de LEADER groepen naar voor moeten schuiven en hun ontwikkelingsplannen moeten goedkeuren. Waar LEADER dus in het verleden een apart programma was, zal het nu als een ontwikkelingsmethode worden geïntegreerd in de maatregelen van as 3. Er zullen provinciale managementcomités worden geïnstalleerd, met vertegenwoordigers uit de Vlaamse, provinciale en gemeentelijke bestuursniveaus. Om te voorzien in een optimale overgang en continuïteit van PDPO I en PDPO II wordt aan de vijf Vlaamse provincies extra steun verleend. Concreet zullen hiermee twee beleidslijnen worden ondersteund. Enerzijds moeten de provincies een nieuw provinciaal plattelandsbeleidsplan opstellen tegen 30 juni 2007. Anderzijds zal verwacht worden dat de provincies een provinciaal steunpunt oprichten met betrokkenheid van het middenveld dat de Plaatselijke Leader-groepen zal moeten begeleiden en ondersteunen.

4. Het beleid: Plattelandsacties in het EFRO

In het Operationeel Programma gefinancierd door het Europese fonds voor de Regionale Ontwikkeling (EFRO), is de duurzame economische ontwikkeling van het platteland erkend als een na te streven prioriteit. Bijgevolg wordt er over gewaakt dat ook hier plattelandsmaatregelen kunnen in worden opgenomen. Dit is van belang gelet op de reservoirfunctie van het platteland, die onder druk komt te staan. Hierbij zal maximale aandacht worden besteed aan een goede onderlinge afstemming en coherentie terzake met het PDPO II.

5. Een flankerend beleid voor het platteland

Het geactualiseerde Sigmaplan, dat oplossingen voorziet voor overstromingen in het Scheldegebied en tevens streeft naar het behalen van natuurdoelstellingen in het gebied, werd in 2005 goedgekeurd. De effecten hiervan op recreatie werden onderzocht en er werd beslist te voorzien in een flankerend beleid plattelandsrecreatie. Concreet zal er een themagroep worden opgericht en in middelen worden voorzien om compenserende maatregelen, na afstemming met de bestaande compenserende maatregelen, mogelijk te maken. De dialoog met de betrokkenen werd in 2006 opgestart. Ook voor het komende werkjaar zal aan een goede communicatie uitvoerig zorg worden besteed.

Yves LETERME

*Vlaams minister-president Vlaams minister van Institutionele Hervormingen,
Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid*
